

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Minciuna de o mie de ani.

Arad, 1 Iunie.

„Dreptatea în statul ungar este o minciună de o mie de ani. Dar, vorba Românilui, cu minciuna poți prânzi, n'ai să și cizezi însă cu ea...” Când Dr. Aurel Vlad în adunarea de ieri din Alba-Iulia a ajuns la aceste cuvinte în înflăcăratul și totodată înțeleptul său discurs despre noua lege electorală, atunci vicezâmbul sublocotenent de jandarmi a pășit, zâmbind din sabie, înaintea reprezentantului țării, care fusese trimis să asite la adunare și să îngrijească de ordinea publică, și a zis ofițerului de jandarmi, — „aici se țin discursuri agitatorice, să disolvi adunarea, căci altfel o disolvi eu”. Atunci reprezentantul primarului orașenesc, nici una nici alta, a disolvat adunarea și jandarmii cu patul puștilor au îmbrășțiat pe cetățenii pașnici, căci veniseră, după doi ani de zile, să asculte cuvintele de mângâiere ale frunțașilor români.

Președintele adunării, inimosul protopop român ortodox Teculescu, a mers dimpreună cu ofițerul jandarmilor la poliție, ca să drezeze un proces verbal despre cele întâmplate și acolo a îndrăznit să-i pună ofițerului jandarmesc întrebarea, cine a agitat în adunare, când și prin ce, iară ofițerul ungar cu așezabilă seninătate a răspuns, bine înțeles, unguerește: „Eu, zău nu știu, nu înțeleg limba Valahilor, dar așa mi-au spus feciorii mei”.

S-a produs deci numai decât cea mai clară dovadă despre adevărul cuvintelor oratorului român, că, într'adevăr, dreptatea în statul ungar este o minciună veche de stat, chiar de o mie de ani. Când o adunare a cetățenilor pașnici, întruniți în numele celui mai elementar drept cetățenesc, în oricare stat adevărat constituțional, în numele drepturii de a se sfătui asupra situațiunii politice a țării lor, poate fi disolvată printr'un militar, care nu înțelege absolut nimic din tot ce se vorbește în adunare, atunci nu poate să existe un singur om civilizat cu scaun la judecată, care să nu înțeleagă, că constituționalismul unguereștii este o colosală minciună. Unle dreptul de întrunire a cetățenilor este pus la discreția unor jandarmi analfabeți, acolo dreptatea este batjocurită și viața constituțională este cel mai frivol joc de cuvinte.

Minciuna dreptății unguerești și a constituționalismului unguereștii s'a dovedit ieri la Alba-Iulia mai presus de orice îndoială. Dar noi, cari am fost de față, cari am stat în apropiere de jandarmii am remarcat gesturi, cari căsău orbitoare lumină asupra adevăratelor motive de înfuriare a gingașelor suflete jandarmerești. Sufletele acestea se agitaseră în timpul cursului vorbirii dlui deputat Dr. Teodor Kállai, când acesta ținuse de cuviință să acuzeze dinasticismul poporului românesc în Ungaria și Transilvania, când spunea că monarhicele chiar pretind să se facă stăpâni peste acestui popor vecinic credincios tronului și patriei. Atunci jandarmii, cari se vedeau înțelegeau românește, se uitau unii la alții, și cu ochii lor scăpărau mânie și ură. Și ura aceasta, se vede, nu era adresată numai popo-

rului românesc și dreptății lui naționale, ci se îndrepta și în altă parte, din ea scăpăra antidinasticismul istoric al oricărui suflet veritabil unguereștii. Deputatul Dr. Alexandru Vaida-Voevod, acest campion al dinasticismului românesc, enervase apoi cu desăvârșire nobilul suflet rákóczian al jandarmilor cu mustetele stufoase. Așa s'a întâmplat apoi, că la cel dintâi gest mai energic al dlui Dr. Aurel Vlad, unul dintre jandarmi eși din rândul vitejilor, se apropie de ofițerul, care nu înțelegea limba proastă a Valahilor și-i șopti la ureche grozava agitație... Iată în cuvinte lapidare istoricul disolvării adunării noastre de ieri.

Am rămas cu impresia că ne-am face vrednici de indulgența jandarmilor, dacă nu li-am supăra urechile cu dinasticismul nostru proverbial, cu interesele monarhice, ci am cere dreptatea noastră românească prin gesturi asemănătoare celor din taberile lui Kosuth. Ne-ar asculta, așa credem, atunci, jandarmii, dar în țara asta tot nu s'ar ivi dreptatea pentru noi, căci în statul ungar dreptatea este o minciună de o mie de ani și Ungurii sunt încă tot la prânz, departe de cina, care, fără îndoială însă, are să sosească odată neapărat.

După o adâncă tăcere de doi ani de zile am început ieri să vorbim. Și primul nostru cuvânt a fost tăiat prin sulitețele jandarmilor. În acești doi ani din urmă neamurile din vecinătatea noastră au zdrobit o mare împărăție, care le ținea în robie națională. România printr'un singur gest de eroism a cucerit o țară și s'a înălțat alături de cele mai de frunte state din continentul nostru. Europa întreagă e cuprinsă de frigurile unor așteptări sinistre. Sabia conflagrațiunii universale atârână amenințătoare deasupra civilizațiunii umane și un fel de terror vacui s'a înstăpânit asupra neamurilor dornice de pace și de libertate. În această situațiune saturată de materiile cele mai explozibile jandarmii statului unguereștii află de cuviință să înădușe cuvântul nostru strigător după dreptate și să împrăștie cu sulița pe Români monarhiei habsburgice, cari fără arme se adună să-și plângă păsurile și să-și ceară cele mai elementare drepturi cetățenești.

Cum? Ce să fie? Stăm uimiți și ne crucim. Și fără de voie, ne încercăm iarăși și iarăși gândul la Duliskovits, la Mangra, la atâtea provocări și curse, ce ni se pun de o vreme spre a ne încurca, spre a produce aparențe, de cari, se vede, are cineva trebuință. Aproape zece mii de Români se adună în orașul lui Horia, la poalele munților lui Iancu, se adună nepoții acelora, cari în anul 1848 au purtat victorios armele apărând tronul și libertatea națională împotriva răzvrătiților, cari detronaseră dinastia și decretaseră moartea națională a neamurilor credincioase tronului și dreptății. Era prima noastră adunare după doi ani de zile și se adunaseră pe un petec de pământ udat cu sângele martirilor libertății noastre naționale nepoții unei generații oțelitate în focul unui crâncen război civil. Și în fața celor aproape 10 mii de Români îndâr-

jiți prin nedreptatea strigătoare la cer... o sută de jandarmi cu puștile încărcate.

Se credea poate că acești Români.....? Ce firesc este gândul, care ne încearcă la semnul acesta de întrebare. Grăbim însă să asigurăm pe guvernanții, cari ne năpăstuesc, că nu-și vor ajunge meschinele lor scopuri. Români nu-și vor pierde credința lor față de izvorul dreptății, de unde și în trecut au fost mângăiați pentru nedreptățile suferite dela cei ce nu pot trăi fără asupra altora. Români nu-și vor pierde răbdarea. Și dacă ieri jandarmii ne-au împiedecat să dăm expresie durerilor noastre, noi în curând iar ne vom aduna și vor fi siliți să asculte cuvântul nostru cei fărădelege și aceia cari au interesul ca fărădelegea să înceteze și să se înceapă clădirea temeiurilor dreptății, care singură poate să asigure existența acestei monarhii.

Alegerile pentru constituantă.

București. — Ieri au avut loc primele alegeri pentru constituantă. Au fost aleși până acum 45 liberali, 19 conservatori, 9 conservatori-democrați și 3 independiști. În 4 cercuri candidații au ajuns în balotaj. Intre cei aleși sunt miniștri: Morțun, Costinescu, Duca și Antonescu, apoi foștii miniștri Orleanu, Arion, Marghiloman, Take Ionescu, Filipescu și Vlădescu.

Camera ungară.

Budapesta. — Camera ungară după cum se știe va ține ședință Vineri în 5 Iunie. Această ședință va fi numai formală, iar debaterile vor fi reluate numai în ședința din 9 Iunie, când se va lua în discuție reforma administrativă. Camera va ține ședințe până la sfârșitul lunii curente și apoi se va amâna pentru vacanța de vară, care va ține timp de trei luni.

Pacea din Niagara-falls.

Roma. — Răsvrățiții mexicani, din ordinul generalului Carranza, au confiscat cele cinci mine de cărbuni de lângă Babinus, cari sunt cele mai mari din tot Mexicul și sunt stăpânite de o societate franco-americană, declarându-le de acum înainte ca proprietate publică.

Se telegrafiază din Niagara-falls că poate mâne chiar se va iscăli protocolul păcii dintre republica mexicană și confederațiunea nord-americană. Huerta urmând să plece în concediu, puterile sale ar fi transferate la un președinte provizoriu, ce va fi ajutat de patru membri din actualul cabinet, cari sunt văzuți cu ochi buni de toate partidele deopotrivă. Președintele și asistenții lui vor conduce alegerile noului congres. Indată ce noul guvern se va alcătui, Statele-Unite își vor retrage trupele din Vera-Cruz.

Grecia cumpără două cuirasate.

Roma. — Senatul Statelor-Unite a aprobat ca cele două cuirasate „Idaho” și „Missisipi” cari sunt în șantierul dela 1908, să se vândă Greciei cu 58 milioane și 500 mii de franci. Cu această sumă ministerul de marină american va construi un nou dreadnought.

Imprumutul pentru Bulgaria.

Roma. — La Berlin e așteptat ministrul de finanțe bulgar pentru încheierea împrumutului anglo-german în folosul Bulgariei.

Acord franco-italian.

Roma. — Acordul franco-italian asupra regimului jurielic al supușilor coloniali italieni din Tunisia, și al supușilor tunisieni din Libia, acord care fusese în aceste ultime luni, un izvor de nemulțămiri între Italia și Franța, a fost iscălit de marchizul di San Giuliano și de d. Barrère ambasadorul Franței la Roma. Primele ziare

din localitate cari comentează acest eveniment îl salută ca o cheazășie de bună prietenie și de rodnică conlucrare la opera de regenerare și de propășire a Africii latine.

D. Venizelos și chestia insulelor.

Roma. — Se confirmă știrea că în curând d. Venizelos va întreprinde o altă călătorie prin capitalele Europei, spre a interesa cabinetele marilor puteri la chestiunea insulelor.

Ministrul rus la Durazzo.

Roma. — Guvernul rusesc a dat instrucțiuni ministrului său dela Cetinje ca să se transfere la Durazzo, ca reprezentant diplomatic al imperiului.

Maiorul Schleuss s'a întors în Olanda.

Roma. — Se telegrafiază din Durazzo că maiorul olandez Schleuss a plecat în Olanda.

In jurul întâlnirii dela Konopist.

Roma. — In unele cercuri diplomatice se svonește că întâlnirea la Konopist, dintre arhiducele Francisc Ferdinand și împăratul Wilhelm, care va fi însoțit de ministrul Tirpitz, ar privi planul proiect al unui acord mediteranean.

O nouă invenție.

Roma. — Doctorul Amfwo a anunțat la Londra o nouă invenție prin care s'ar putea vedea lucrurile cari se află la o mare distanță.

Guvernul Doumergue și-a dat dimisia.

Paris. — Se anunță oficial că guvernul Doumergue și-a dat azi dimisia.

Paris. — Ieri se vorbea pe culoarele camerei franceze că politicianul cel mai chemat să fie urmașul lui Doumergue și să continue opera acestuia e Viviani. Se afirmă că Malvy și Noulens vor face parte din noul guvern. Portofoliul de externe probabil îl va obține Leon Bourgeois, iar portofoliul ministerului de război Delcassé. Viviani îl va înlocui probabil și pe De Morsie să primească un portofoliu în cabinetul său.

Situația în Albania.

Viena. — Ministerul de externe austro-ungar a luat asupra sa sarcina ca să câștige dela puteri aprobarea pentru rugarea lui Turkan Pașa privitoare la trimiterea unui detașament de 500 soldați din Scutari la Durazzo.

Atentat împotriva infantei.

Bilbao. — Ieri, când infanta s'a depărtat dintr-o biserică o femeie a aruncat în fața bisericii o sticlă cu vitriol asupra ei. Atentatul din norocire n'a sucs. Femeia a fost imediat deținută. Se crede că atentatoarea e o smintită deoarece accentuiază mereu că ea ar fi infanta.

România și Albania.

Roma. — Ziarul italian „Messagero” vorbind de politica marilor puteri față de Albania, spune între altele:

Se pare că numai România duce grija de destinul noului stat albanez. Se știe că reprezentantul diplomatic al României la Durazzo este decanul corpului diplomatic, fiindcă a înfățișat cel dintâi scrisorile sale de acreditare principelui de Wied. Ce e drept, România, date fiind legăturile de rudenie între Curtea din București și suveranul albanez, ar trebui să fie o protectoare firească a noului stat adriatic, cu atât mai mult cu cât regele Carol a sprijinit pe lângă capetele încoronate din Europa candidatura nepotului său în tronul noului principat.

Putem deci afirma fără doar și poate că Albania se află sub ocrotirea celor trei puteri: Austria, Italia și România.

Însă numai cele două dintâi puteri sunt în stare să intervină în momentul pericolului și să recurgă la forță. Dar primejdia stă tocmai în aceea, că într'un moment hotărîtor pentru viață și viitorul statului albanez s'ar putea isca vre-o divergență ceva mai gravă între Italia și Austro-Ungaria. Și atunci?

Catastrofa vaporului „Empress of Ireland”.

Quebec. — Până acum au fost găsite și aduse la mal 400 de cadavre. Ministrul de marină al Canadei a declarat că în chestia catastrofei s'a pornit cercetarea cea mai riguroasă.

Rimouski. — Căpitanul vaporului „Empress of Ireland”, Kendall a declarat în fața judecătorului de instrucție, că „Storstad” a răspuns la signalul dat. În momentul când distanța dintre vapoare fu numai o lungime de vapor de pe „Empress of Ireland” s'a dat signal căpitanului vaporului „Storstad” ca să-și mănă vaporul în direcție opusă pentru ca să se evite ciocnirea.

Când Storstad a pătruns în coasta vaporului „Empress of Ireland” l-a rugat pe căpitanul cargobotului să menție direcția, pentru ca astfel apa să nu pătrundă imediat. „Storstad” a primit însă după ciocnire imediat contravapori, așa că apa a pătruns în „Empress of Ireland”.

Căpitanul Kendall a încercat să mănă vaporul spre mal, dar mașineria nu mai funcționa. Au fost slobozite imediat bărcile de salvare. Cu 5 minute mai târziu „Empress of Ireland” s'a cufundat. Căpitanul își perduse simțirile și când și-a revenit în fire, s'a găsit cu alți 30 într'o barcă de salvare. Au fost salvați după aceasta încă

alți 35 de oameni, cari toți au fost duși pe bordul cargobotului „Storstad”. Kendall a declarat că căpitanul cargobotului trebuia să știe ca matroz că după ciocnire, trebuia să mănă înainte iar nu să dea contravapori vaporului său. Mașineria vaporului „Empress of Ireland” n'a explodat și între pasageri nu isbucnise nici o panică. Pe matrozi i-a supravegheat până în ultimul moment. Toți cari au scăpat, au fost luați pe bărcile de salvare ale vaporului „Empress of Ireland”.

Constituirea noului cabinet albanez.

Roma. — Ministerul albanez s'a constituit astfel: Turkhan prezidenția, Mufid justiția, Nogga, finanțele, Midhat lucrările, poștale și telegrafele. Turtuli instrucțiunea, prințul Bibdoda exetrnele, Achiu internele, Abdid agricultura. Aceștia trei din urmă nu au declarat încă dacă primesc.

Principele a cerut puterilor mici detașamente internaționale spre a fi așezate dealungul granițelor.

Ministrul Franței a prezentat principelui scrisorile de acreditare.

Exercițiile escadrei de Dunăre a României.

București. — Escadra de Dunăre, sub comanda dlui comandor Poenariu a plecat la Mahmudia, unde timp de 10 zile va face mai multe exerciții.

Un memoriu al Ligei monarhiste austriace.

Viena. — Liga monarhistă austriacă a cărei scop e înlăptuirea ideii unei monarhii unitare austriace a lansat în zilele aceste un memoriu în care arătând starea internă zdruncinată a monarhiei, accentuiază necesitatea unei reforme constituționale care să salveze monarhia de pericolul prăbușirii și a descompunerii ce o amenință, așezându-o pe noi temelii solide la baza principiului autonomiei naționale a tuturor popoarelor din monarhie. Ideia monarhistă austriacă consistă în asigurarea dreptului popoarelor de a se desvolta neîmpiedecate și a solidarității inerente unei organizări naturale a lor.

Georges Courteline.

Tocmeala.

(Scena se petrece la Temples în dugheana unei negustorese de haine vechi).

Tiracing (cercetând de aproape calitatea unei perechi de pantaloni pe care dorește s'o cumpere): Bună e marfa asta? Este solidă?

Negustoreasa: E fer, nu altceva.

Tiracing: O să văd eu... Și crezi că-mi vin bine?

Negustoreasa: Vă vin ca turnați.

Tiracing: O să văd eu și asta. — Cât costă?

Negustoreasa: Douăzeci și doi de franci.

Tiracing (sufocat): Douăzeci și doi de franci! (Scoate din buzunar un briceag). Dar, jupâneasă, iată un briceag care nu m'a costat decât nouăzeci și cinci de bani.

Negustoreasa: Ce are de fațce una cu alta?

Tiracing: Are de fațce, că n'o să dau eu douăzeci și doi de franci pe o păreche de nădragi când pot să am cu nouăzeci și cinci de bani un superb briceag cu trei limbi... (Un timp cu o pilă... (Alt timp) și cu un tirbușon... (Negustoresei care vrea să spue ceva). Nu!... nu!... nu mai stărui te rog. Diferența este prea mare, gândește-te și dta... Nu cumva ai și niște jiletci?

Negustoreasa: Da, domnule.

Tiracing: Arată-mi te rog câteva. (Negustoreasa întinde jiletcele.) Ei! ei!... Iacă una care mi-ar plăcea. Dar e bună?

Negustoreasa: O!!!

Tiracing (cu neîncredere): Nu știu, zău! În sfârșit! Cât costă?

Negustoreasa: Șase franci, ultimul preț.

Tiracing (făcând o săritură): Șase franci!... (Cu brațele moi). Dar, jupâneasă, mai săptămâna trecută îmi pierdusem cheia dela ușă și am dat să mi se facă una nouă: m'a costat doi franci... Uite, (Scoate cheia) asta e!... Dovadă că nu mint.

Negustoreasa (buimăcită): Ei bine?

Tiracing: — Ei bine, cum crezi dta că am să dau șase franci pentru o jiletcă, când pentru prețul ista aș putea avea trei chei? Asta n'aș face-o!... nu!

Negustoreasa: Înțeleg din ce în ce mai puțin.

Tiracing: Să am iertare!... Înțelegi, dimpotrivă, de minune! Ce Dumnezeu, jupâneasă, fii și dta de omenie și nu lua toată lumea drept niște provinciali (ironic) Nu mai suntem în epoca binecuvântată a Expoziției... (Negustoreasa vrea să vorbească). Degeaba încerci, îți spun că pe mine n'o să mă păcălești... Că vrei să-ți bați joc de mine, treaba dta! Numai că eu, la rândul meu mă apăr, nu este așa?... Nu cumva ai niște pardesiuri?

Negustoreasa (fără entuziasm): Da.

Tiracing: Arată-mi-le. Iacă primăvara; aș dori să am un palton de „demi-saison”... ceva ușor și de bun gust... și să nu fie prea scump. (Negustoreasa arată pardesiurile). Să-ți spun drept, pardesiul acela de culoare havana îmi pare plin de distincțiune.

Negustoreasa: Cred și eu!... ultima modă!

Tiracing: Așa-mi zic și eu... Rămâne de știut dacă e de calitate bună?

Negustoreasa: De asta, vă asigur!

Tiracing (sceptic): Ei! Ei! — Cât costă?

Negustoreasa: Trei zeci și nouă de franci.

Tiracing: Trei zeci și nouă de franci!

Negustoreasa: Și asta numai ca să-mi dai pace!

Tiracing: Dar e o extravagantă... o cură extravagantă... (Scoțindu-și luleaua). Dar, jupâneasă, iată o pipă de gruyere (Corectându-se). de bunjere, vream să spun... o pipă excelentă din care fumez de șase luni!... Ei bine, m'a costat treizeci de bani la bazarul dela Hotel de-Ville! Mai mult încă! Știi dta cu cât îmi plătesc vinul?

Negustoreasa (exasperată): Dar, încă odată ce are de fațce?

Tiracing: Îl plătesc patru zeci și cinci de centime litrul!... adus la domiciliu... și natural... Și îți închipuești dta că o să cheltuiască trei zeci și nouă de franci pe un pardesiu havana, când pentru patruzeci și cinci de bani pot avea un vin excelent?... M'ai lua drept un idiot! Apoi, nu cumva niște pălării?

Negustoreasa: Da, dar nu-ți vor plăcea?

Tiracing: Din cauza?

Negustoreasa: Din cauza prețului lui. (Foarte blândă) Spune și dta: cum ți-ar veni să dai trei franci ca să-ți cumperi o pălărie care poți merge la Water-closet numai pentru șase de zece bani?

Trad. de Adrian Corbi

Adunarea dela Alba-Iulia.

— După al treilea orator a fost disolvată cu jandarmii. —

— Dela trimisul nostru special. —

Alba-Iulia, 31 Mai.

Străzile oraşului jidovit acum şi prefăcut un biet cuib provincial, străzile vechiului scumpului nostru Bălgrad, de care ne leagă strălucită glorie scurtă şi o mare durere nerătoare, au fost înşesate Duminecă de mii de Români. Către orele trei după amiază au început să se reverse spre localităţile hotărâti „Europa” unde s'a ţinut adunarea o înfrângere mare românească. Aproape zece mii de ţărani, în frunte cu preoţi şi învăţători, veneau să asculte glasul deputaţilor noştri. Patru câte patru, rândurile lor erau comuniste şi impunătoare. Muzicile intonau marşuri naţionale şi ochiul sufletesc se putea să reconstruiască o altă intrare românească cam tot de aceeaşi importanţă. Nu exagerăm. Marele voevod Mihai intrase în Alba-Iulia în vârmul unei biruinţi personale, iar Duminecă s'a ţinut în Alba-Iulia, cu acelaş marş triumfător, conştiinţa noastră naţională. Intr'adevăr, e o mare afluenţă de lume românească dela sate, concentrată în jurul aceleiaş idei scrise pe programul partidului naţional, avea un caracter de forţă nestăvilită, dătătoare de nădejdi străduite pentru viitor. Poporul nostru e bun, e credincios la adevărata viaţă şi sub cămăşile albe ale ţăranilor noştri se ascunde un piept viitor ca o stâncă. Din întregă adunarea s'a putut culege o îndrumare spre păşirea noastră cât mai energică în luptele naţionale. Tratatul comitetului naţional cu guvernul, a zis contele Tisza în delegaţiuni, au câştigat pe mulţi Români ideii de pace, aşa cum o voieşte el. Că vor oare oameni cari să raporteze primului ministru al Ungariei, cât de populară este „noastră” în mijlocul zecilor de mii cari au răsunat la Alba-Iulia cu însufleţire ruperea tuturor legăturilor noastre de discuţie, cu el? Că dorim să fie, pentru a mai adauge la desiluziunile pricinuite nobilului nostru fost convorbitor una nouă....

Deschiderea adunării şi constituirea biroului.

Adunarea a fost deschisă în mijlocul unei vii discuţii de către bătrânul luptător memorandist şi avocat din Alba-Iulia, d. **Rubin Patişia**, care a lămurit în câteva cuvinte scopul pentru care ne-am întrunit. Voim să arătăm lumii că dorim să ne croim o soartă mai bună şi că noi suntem desnădăjduit de viitorul neamului, mai ales acum când ne-am ridicat atât de mult în consideraţia Europei, a zis octogenarul orator aplauzele mulţimii... Tot d-sa a propus apoi să se constituie biroul adunării, ceea ce s'a permis, în modul următor: preşedinte, protopopul **Ion Teculescu**; vicepreşedinte, avocatul **Laurenţiu Pop**; notari, **Aurel Marcu**, **Tit Marariu**, **Camil Velican**, **Dr. E. Muntean**, **Dr. I. Muntean** şi **Dr. Atanasie Mârza**.

Părintele protopop **Teculescu**, mulţămind pentru încrederea ce i se arată, roagă să se trimită o delegaţie după deputaţii şi membrii comitetului naţional în persoanele dlor: **Dr. V. Mazavei**, **Florian Rusan**, **Ion Maior**, **Ion Magda**, **Ursa**, **Dr. I. Pop**, **Dr. Enea Muntean**, **O. Tirsu**, **Dr. Băltar**, **Dr. Mârza**, **Dr. R. Patişia**, **Florescu** şi **Dr. Zaharie Muntean**.

Deputaţia aducând pe d. d. **Dr. I. Mihali**, **Dr. Ion Maniu**, **Vasile Goldiş**, **Dr. Alexandru Vaida**, **St. C. Pop**, **Dr. Aurel Vlad**, **Vasile Damian**, **Nicolae Şerban**, **Dr. Nicolae Comşa**, **Vasile Branisce**, **Dr. Laurenţiu Pop**, **Dr. Romani Boila**, **Dr. Aurel Lazar**, **Dr. Dă-**

nilă Sabo, în mijlocul poporului, aceştia au fost salutaţi cu lungi urale şi cu o salvă de aplauze puternice. Trăiască Români, era strigătul puternic al ţăranilor cari nu mai sfârşesc cu manifestarea călduroasă a sentimentelor lor de alipire la conducerea steagului nostru naţional. În deosebi ivirea d-lor **Dr. Alexandru Vaida** şi **Dr. Ion Maniu**, a fost mai subliniată, fiind ei atât de populari prin aceste părţi unde au luptat în atâtea rânduri pentru cinstea programului naţional.

Părintele protopop **Teculescu**, exprimând convingerea adunării, mulţămeşte fruntaşilor pentru că s'au hotărât să pornească iară la apostolatul cuvântului. Vrem să ne sfătuim cum stăm în faţa nouilor împrejurări, accentuiază părintele protopop. Bine să stăm! — răspund cu energie ţăranii. Voim să ne lămurim asupra datoriiilor din viitor, schimbându-ne vederile cu liniştea şi blândeţea noastră cunoscută. Când vă văd în faţa mea, cu frunţile senine şi într'o ţinută atât de demnă, mă gândesc la seninătatea codrilor noştri verzi, fraţi buni ai sufletului nostru, termină părintele **Teculescu** în strigăte de „trăiască”.

După părintele protopop **Teculescu** este chemat la tribună d. **Dr. T. Mihali**, care, des întrerupt de aprobări şi acoperit de aplauzele mulţimii a rostit următorul discurs:

Discursul dlui Dr. Teodor Mihali.

Domnilor şi fraţilor!

Vă salut cu toată dragostea şi vă mulţumesc, că la invitarea noastră aţi venit într'un număr atât de impozant la această adunare.

Primiţi cele mai călduroase salutări şi din partea iubitelui nostru preşedinte **Gheorghe Pop** de Băseşti care, din motive sanitare, fiind împiedecat de a veni la această adunare, vă trimite prin mine salutul său părintesc.

Faptul că Dvoastră v'aţi prezentat la această adunare într'un număr atât de mare, dovedeşte că sunteţi pe deplin conştii de însemnătatea vremii prin care trecem.

Si într'adevăr, domnilor şi fraţilor, momentele aceste sunt mari, pentru că întregă viaţa politică şi economică a statului nostru trece prin o criză foarte gravă. Criza este generală şi cu atât mai gravă, cu cât azi întreaga monarhie habsburgică are în afară de hotare o mulţime de duşmani, iar înlăuntrul ei pacea şi bunăînţelegerea între naţiunile deosebite lasă mai mult de dorit decât ori când. Zace în interesul monarhiei şi a popoarelor ei, ca pacea şi bunăînţelegerea lăuntrică să poată fi restituită la timpul său, ca astfel unite toate în cugete şi simţiri, să poată lucra împreună pentru apărarea şi dezvoltarea ţării şi a dinastiei, iar aceasta numai atunci poate urma, dacă pe cale legală şi prin instituţiuni trainice se va asigura libertatea deplină atât pe terenul politic, cât şi pe cel economic şi cultural pentru toate popoarele de sub ocărnuirea sceptrului habsburgic.

Durere, însă, factorii competenţi ai monarhiei şi îndeosebi guvernul ţării noastre nici pe departe nu-şi dau năzuinţa ca să asigure prin instituţiuni legale libertatea tuturor popoarelor ei, ce dacă ar face-o, în mod firesc s'ar promova şi întemeia buna înţelegere şi frăţietatea între toate popoarele ţării. Atunci am putea privi liniştiţi la viitorul ce ne aşteaptă.

Partidul naţional român, credincios trecutului şi programului său politic, a fost şi este pătruns de marele principiu al solidarităţii şi al bune înţelegeri între toate popoarele ţării. Însă la această bunăînţelegere şi solidaritate numai atunci se poate ajunge, dacă guvernele ţării vor respecta cu sfîntenie ce poartă deviza: libertate, egalitate şi frăţietate!

Comitetul partidului naţional român, conştii de marea cheamă ce o are pentru binele neamului românesc şi consecvent principiilor programului său, a hotărât în cea mai perfectă înţelegere în decursul anului trecut, ca să răspundă invitării prim-ministrului ungar pentru a începe tratative serioase în scopul găsirii modalităţilor de a aplana diferen-

dul ce există între poporul român şi guvernul unguresc şi de a se sana justele noastre gravamine.

Durere, însă, aceste pertractări — deşi au durat aproape un an de zile şi noi în decursul pertractărilor ne-am dat toată silinţa ca să putem ajunge la o înţelegere reală cu guvernul — n'au avut rezultatul dorit din motivul că guvernul actual n'a fost aplicat să satisfacă justele pretenţiuni ale poporului nostru.

Despre rezultatul negativ al tratatelor şi despre motivele cari au produs eşuarea păcii dorite, poporul român a luat deplină cunoştinţă din enunţiaţiunile făcute în şedinţa plenară a comitetului ţinută la Budapesta în luna Ianuarie a. c., la care şedinţă afară de membrii comitetului au participat şi mai mulţi bărbaţi de încredere ai partidului nostru naţional.

E lucru firesc, că în timpul tratatelor lumea românească spera, că guvernul actual — considerând şi situaţia gravă internaţională în care ne găsim — totuş ne va face oarecari concesii de valoare, că ne va garanta de ex. cel puţin 50—60 cercuri electorale cu majoritate românească; că va introduce limba românească ca limbă de instrucţie în toate şcolile de stat din ţinuturi româneşti, şi în cele primare, şi în cele secundare, că va crea instituţiuni mai înalte pe seama fiilor unui popor de peste 3 şi jumătate milioane suflete, că va sista persecuţiunile îndreptate contra fiinţei noastre naţionale.

Speram, că se va învoi ca limba românească să fie introdusă în toate ramurile administraţiei şi ale justiţiei, că în ţinuturile româneşti funcţionarii vor fi Români, cari cunosc nevoile poporului nostru, şi pot a se înţelege cu el în limba lui.

Durere, aceste legitime pretenţiuni ale noastre contele Tisza le-a respins. Iar ceea ce de fapt a admis, şi în parte a realizat, nu prezintă pentru noi o aşa valoare, ca pe baza ei să putem încheia o pace onorabilă şi durabilă.

Am firma convingere, că rău fac Maghiarii, când se încapăţinează într'o politică de exclusivism naţional.

Viitorul mai apropiat îi va convinge, că la urma urmelor această politică este cu mult mai păgubitoare pentru elementul maghiar decât pentru cel românesc. Fapt este, că între naţiunea maghiară şi cea română există o superioară comunitate de interese, ce a recunoscut chiar şi prim-ministrul actual al ţarei. Cu toate acestea nu e aplicat a promova reciproc întărirea comunităţii de interese.

D. ministru preşedinte şi politicianii maghiari ar trebui să ştie, că noi Români afară de aceea, că în lupta pentru realizarea justelor noastre pretenţiuni avem pe partea noastră simpatiiile tuturor statelor civilizate, suntem prieteni buni cu toate naţiunile din patrie, cu Slovacia, cu Germania, cu Sârbii, cu Rutenii, cu Croaţii.

Maghiarii nu se pot lăuda cu asemenea legături de simpatie.

Nu mă mir aşadară, că unii dintre politicianii maghiari aleargă după prietenii străine. Dar, întreb, că, cum să le fie Muscalii ori Francezii prieteni, când aceia bine ştiu, că şefii partidelor maghiare nu pot să câştige simpatia şi încrederea popoarelor nemaghiare?

Cum vrei să fii prieten cu cei din mari depărtări, dacă nu eşti în stare să câştigi prietenia compatrioţilor tăi?

Văzând guvernul şi politicianii maghiari că noi nu vrem să ne jertfim naţionalitatea noastră de dragul utopiilor şovinismului maghiar, ne acuză în parlament şi în presă, că suntem iredentişti, antidinastici, ba — unii — chiar şi panslavisti. Toate aceste învinuiri sunt calomniile răutătoare, pe cari le respingem cu indignare.

Pe noi n'au să ne înveţe ei patriotism şi loialism. Dinasticismul nostru nu are două feţe, ci numai una, iar aceea este curată ca aurul. Patriotismul nostru nu înseamnă asuprirea altora, ci libertate naţională cinstită, pentru toate naţiunile, cari susţin cu averea şi sângele lor această patrie. Patriotismul nostru nu e fanfaronadă sbierătoare, ori linguşire făţarnică, ci adevărată iubire şi dragoste pentru acest pământ, care ne este patrie străveche şi pe care poporul îl munceşte cu sudoarea feţii sale şi îl apără cu sângele său. Starea tristă de azi a ţării o cunoaşteţi cu toţii. Ştiţi îndeosebi, că nenumărate comune şi ţinuturi româneşti sufer de câţiva ani de recolte rele, de revărsările râurilor. Noi în parlament şi în presă am cerut şi am aşteptat, ca guvernul să iee măsuri ca râurile să fie regulate, dar ne-au răspuns, că visteria

țării nu are bani pentru lucrări de regularea apelor și nici pentru ușurarea mizeriei țăranilor noștri ajunși la sapă de lemn.

Dar atunci, întreb, de unde are guvernul bani, ca să destineze 30 de milioane pentru noua colonizare între Români? Doară a cheltuit o sumedenie de milioane și până acuma pentru astfel de colonizări zadarnice.

Cu banii aceștia putea foarte bine să pună zăgazuri râurilor, cari ne inundează câmpiile și să răcesc poporul nostru. Dar guvernul nesocotește toate aceste nevoi arzătoare și de mare importanță atât pentru poporul nostru, cât și pentru statul însuș.

Dacă guvernele țării nu se vor îngriji în mod serios de soarta poporului muncitor de pământ, emigrarea se va spori și în mai mare măsură și poate urma o zi fatală când țara nu va avea destule brațe muncitoare și destui apărători.

Dorindu-vă ca Dzeul părinților noștri să lumineze desbaterile noastre, vă salut încă odată cu toată dragostea inimei mele.

Discursul dlui Dr. Alexandru Valda.

Deputatul Arpașului este primit la tribună cu lungi aplauze, cari țin mai multe minute. Aproape fiecare propoziție a d-sale este subliniată de aprobări sgomotoase. Discursul dlui Valda îl vom da în Nr.-ul nostru mai apropiat în resumat mai amănunțit, aici reținem numai următoarele câteva idei conducătoare.

Lupta noastră politică, dusă dela decretarea activității are de rod deșteptarea conștiinței naționale ce o are azi poporul nostru, și mai ales Români din împrejurimile istorice cetăți a Albei-Iulii.

În urma evenimentelor din Balcani au văzut și cei ce cărmuiesc monarhia, că trebuie înfăptuite reforme mari în interesul popoarelor din această țară.

Guvernul actual nu a pornit tratativele din trecut apropiat cu curățenia gândului ci ca să ne ademenască la o capitulare. Noi asta nu o vom face-o nici-când, având o singură țintă: adevărata libertate națională a Românilor de aici. Dovedește intențiile guvernului reformele lui: legea electorală, de presă.

Văzând că așa nu se poate învinge acum a recurs la arma calumniei, voind să ne prezinte în cercurile înalte antidinastice, irendentiști, panslaviști. E o calomnie și minciună asta, care o respinge cu hotărâre.

Să fim uniți și gata de lupta de mâne: lupta uimitoare, pe urma căreia va răsări dreptatea și binele.

Discursul dlui Dr. Aurel Vlad.

D. Dr. Aurel Vlad, popularul nostru fruntaș, a fost primit cu entuziasm. Dsa a început prin a constata că reforma electorală a fost promisă acum sunt zece ani prin mesagiu regal. Trei guverne au trecut de atunci și n'au implinit nici unul din ele făgăduința împărătească. A trebuit să vină guvernul lui Tisza pentru a nu asculta nici el de porunca dată acum este aproape un deceniu. Acest guvern a făcut o lege electorală care nu numai că nu este nici cea mai minimală înfăptuire a promisiunii date, dar care, chiar și față de legea păcătoasă de până acum, este o curată batjocură. Se vede că în monarhia noastră nu se știe că, introducând Turcia așa numiților tineri turci un sistem electoral care dădea creștinilor balcanici numai puține mandate în parlament, astăzi această Turcie e distrusă și popoarele balcanice creștine își serbează ziua dreptei libertăți. Se vede că șovinismul maghiar este atât de orb încât nu vede istoria lui Ludovic al XVI-lea alungat din țară de cea masă populară reprezentată numai prin vr'o trei-patru reprezentanți în parlament. Pentru noi Români e indiferent că vom fi reprezentați în parlament de unul sau mai mulți deputați. Noi suntem aici și este o sinamăgire să fim judecați după numărul deputaților noștri parlamentari. Drepturile noastre ni le vom câștiga pentru că, după cum spune și proverbul nostru, cu minciuna poți prânzi dar nu poți cina. Ungurii au prânzit cu minciuna lor de o mie de ani, dar cred ei că vor putea și cina cu ea?? Nu vor putea....

Scandaloasa disolvare.

Când d. Dr. Aurel Vlad a ajuns la această parte a cuvântării sale și-a făcut apariția la adunare căpitanul orașului Iosif Roșca și adresându-se pe unguște a întrebat scurt și brutal: cine e aici președinte? Prezentându-se părintele protopop Teculescu, renegatul căpitan de origine român, a zis: „Jandarmii mi-au adus la cunoștință că aici se țin vorbiri de conținut agitatoric. Vă fac atenți că dacă

se mai vorbește pe acest ton, disolv adunarea”. Părintele Teculescu a ripostat întrebându-l: „Cine a făcut agitație?” Fără a mai răspunde căpitanul vr'un cuvânt s'a vârit în fața fruntașilor noștri fiul acestuia — îl chiamă Miklós — ajutorul de primar, care a repezit următorul ucuz: „Mie, ca ajutor de primar, mi-a comunicat sublocotenentul de jandarmi, că aici se țin discursuri de agitație și m'a rugat să disolv adunarea fiindcă altfel o disolvă el. Prin aceasta și disolv adunarea”.

După aceste scurte dialoguri părintele Teculescu, provocându-se la forța majoră, a declarat adunarea închisă și a rugat pe oameni să se depărteze în liniște, ceea ce s'a și întâmplat nu la îndemnul brutal al jandarmilor cari căutau să provoace pe țăranii cari mormăind se depărtau, ci mai mult ascultând rugămintea fruntașilor cari nu voiau să dea prilej la un mare scandal.

Proiectul de rezoluțiune.

La ordinea de zi erau să mai vorbească încă și alți oratori. D. Dr. Iuliu Maniu avea să prezinte proiectul de rezoluțiune al adunării, în care s'ar fi lămurit noua luptă ce trebuie să purtăm. Acest proiect de rezoluțiune va alcătui însă temeiul tuturor celorlalte ce se vor prezenta la viitoarele adunări populare.

Protestul nostru.

Îndată după disolvarea atât de volnică și ilegală a adunării s'a dat prim-ministrului, ministrului de interne și vicecomitelui comitatens următorul protest telegrafic:

„Aducem la cunoștință, că adunarea populară din Alba-Iulia, la care au luat parte 8000 cetățeni, a fost disolvată de jandarmele fără nici un motiv, fără prealabilă provocare cerută de lege, și fără ca reprezentantul poliției care a fost de față să fi făcut vre-o obiecțiune asupra vorbirilor ținute. Ajutorul de primar — a stat într'ajutor jandarmilor în această procedură ilegală, iar jandarmii au bătut pe mal mulți inși din mulțimea ce se imprăstia în liniște. Protestând împotriva acestui procedeu revoltător de ilegal și brutal — cerem pedepsirea slujbașilor călcători de lege.

TECULESCU, protopop, prezident.
IULIU MANIU”.

Câți au cercetat adunarea?

Astfel s'a sfârșit această adunare care a dat o nouă dovadă despre solidaritatea admirabilei noastre țărâni cu programul partidului nostru național și despre brutala încălcare a drepturilor noastre de întrunire prin organele statului unguresc. Alba-Iulia a primit Duminecă în sinul ei, se poate spune fără nici o exagerare, zece mii de oameni, dintre cari vre-o sută de preoți și aproape tot atâția învățători, vre-o 50 de advocați și intelectuali de-ai noștri. Iată aci și comunele cari au fost reprezentate:

Alba-Iulia, Drâmbar, Oarda de jos, Oarda de sus, Sibiușeni, Vinți, Vurpăr, Doia, Dumitra, Teiuș, Galda de jos, Galda de sus, Chișfalău, Bărabanț, Straja, Totoi, Hevig, Cut, Sântimbru, Saltin, Coilar, Șeusa, Cârna, Acmar, Benic, Ghibou, Mihalt, Cișteiu, Șard, Crăciunel, Metes, Telna, Inghiu, Uricești, Tăuți, Ampoita, Bucerdea, Limba, Cricău, Poiana, Intregalde.

Situația în Albania.

Întărirea Albaniei și libertatea Adriaticei. — Purtarea principelui de Wied nu merită critică. — Declarațiile lui Von Trotha.

Ziarul „Tribuna” din Roma vorbind de atitudinea Europei față de chestia albaneză, scrie că Europa trebuie să îngrijească de alcătuirea unui guvern albanez tare și autorizat și de statornicirea stăpânirii principelui de Wied. Europa nu trebuie să uite că numai o Albanie tare și independentă va putea chezașii acea libertate a Mării Adriatice, care este una din temelile politice italiene și că Italia se va împotrivi cu toate forțele sale la orice schimbare a actualei întocmiri adriatice.

Italia și Austria fac din chestia adriatică o chestie vitală pentru existența lor.

Din telegramele primite din Durazzo ca și din știrile aduse la Brindisi de cei cari sosesc din porturile albaneze, reese că până în prezent situația din Albania ar fi următoarea: Naționaliștii cari sunt în mare parte austrofili, și prin

purtarea lor nu tocmai așa de prietenească față de elementul musulman albanez au contribuit nu puțin la crearea greutăților prezente, prin întărirea nemulțumirilor de caracter religios și social al țăranilor musulmani din centrul Albaniei, s'au potolit și caută să ajute autoritățile cu răspundere întru eliminarea dificultăților de față. Răsvrățiții, cari sunt lipsiți de o idee dirguitoare comună, se constătuiesc asupra acțiunii ce ar trebui s'o urmărească și în acest timp văd sporind forțele lor prin sosirea noilor triburi de armați din interiorul țării. Suveranul, doritor de o parte de a mulțumi pe țăranii, dar tot deodată de a mulțumi pe marile puteri și mai cu seamă cele două puteri interesate, dându-și seamă de gravitatea situației și tot așteptând din partea Europei un ajutor care întârzie, nu știe și nu poate să ia nici o hotărâre.

Europa care parcă nu vede sau se face că nu vede și nu pricepe gravitatea primejdiei, lasă singur și fără sprijin să se lupte în contra tuturor dificultăților tocmai pe acel suveran pe care dânsa l'a ales și l'a pus pe tron, într'o țară pe care dânsa a creat-o printr'un act concord al tuturor puterilor.

Pericolul unei astfel de situații stă, deci în aceasta: că toți par că încep a se obișnui cu o stare de lucruri din cale afară de anormală, care ar putea să aducă dintr'un moment într'altul alte surprize nu mai puțin sguđuitoare ca cele provocate de răscoala maselor musulmane.

Astfel, pe când rebelii sporesc aproape de porțile orașului Durazzo, nu e nici un semn de împăcare și nici nu s'a făcut nimica pentru dezarmarea lor. Conducătorii mișcării țărânești la cererile repetate ale comisiunii de control tot mai răspund că trebuie să se înțeleagă cu fruntașii triburilor din centrul țării înainte de a da un răspuns definitiv. Această zăbavă ar putea să mascheze și un gând ascuns.

Celor șase mii de miridiți cari se concentraseră la Alessio, așteptând ordinele guvernului din Durazzo, li s'a răspuns că pot să se întoarcă la vetrele lor și aceasta din ordinul principelui lor Bib Doda.

Populația din orașul Kuza care cu toate că e cuprinsă în zona unde bântuie revoluția, a rămas credincioasă principelui de Wied; ea a telegramat suveranului întrebând ce atitudine ar urma să ia față de mișcarea revoluționară. Principele de Wied i-a răspuns îndemnându-o spre liniște și sfătuindu-o să apuce armele numai și numai în caz de legitimă apărare.

Toate telegramele din Durazzo adăogă că numai o intervenție internațională va putea rezolva o situație așa de încurcată și de precară.

Această teză e susținută de întreaga presă italiană.

Ziarul italian „Popolo Romano” răspunzând la unele ziare din Berlin cari au criticat purtarea principelui de Wied, pentru hotărârea lui de a se transfera pe bordul vasului „Misurata”, scrie următoarele: Înțelegem prea bine mândru sentimentului național chiar dacă e împins până la exagerare, întru a judeca de actele cari ating curajul personal; însă cu o condiție, ca să fie respectat adevărul faptelor și al împrejurărilor. De această condiție însă nu s'au ținut zărele berlineze de care e vorbă.

În adevăr, după cum reese din raporturile oficiale ale diplomaților aflători la Durazzo, A. S. R. principele de Wied s'a dus să însotească pe principesa Sofia și pe micii principii până la vasul „Misurata”. Dar peste puțin s'a coborât de pe vasul italian ca să se întoarcă la palat, unde a primit o delegație a răsculaților, care era însoțită de reprezentanții Angliei, Franței, Germaniei, Austriei, României și Italiei.

Astfel stând lucrurile noi credem că purtarea principelui și aceea a diplomaților nu merită critica, ci cea mai absolută aprobare.

Mareșalul curții albaneze care, precum știe, plecase la Berlin, fiind intervievat la Trostest, a declarat că medicul curții, doctorul Berg-haus a fost concediat de principele de Wied din cauza unor grave abateri.

Suveranul Albaniei se va duce la Durazzo ca să petreacă vara acolo, fiindcă climatul orașului Scutari nu e tocmai așa de sănătos pe timpul marilor călduri. Micii principii vor petrece vara la Sinaia, la Castelul Peș.

Von Trotha a adăugat că guvernul albanez avea intenția să formeze un corp de voluntari europeni cari vor fi organizați la fel ca Janina.

Regulamentul

Congresului cultural al învățătorimii române din Bucovina, ce se ține în Suceava la 7 și 8 Iunie n. 1914.

Dela biroul congresului mai primim următoarele:

Congresul cultural al învățătorimii române din Bucovina se convoacă cu scopul de a întruni toți membrii corpului didactic primar la o manifestare demnă de marele rol ce-l au în organizația socială a timpului de față și pentru discutarea chestiunilor cari au fost puse la ordinea zilei.

Fiind astfel aflăm că e de datoria fiecărui participant ca să contribuie cu fapta și vorba la ridicarea prestigiului învățătorilor și să grăiește ca debaterile să fie lipsite de patimi și personalități.

Biroul, compus din președintele, vicepreședintele, casierul, secretarii comitetului central și președinții Asociațiilor districtuale, va conduce congresul după următoarele norme:

1. Congresul fiind *cultural* orice dezbateri *politice* și de natură *personală* este oprită.

2. Constatându-se că vorbitorul se abate dela chestiunea în discuție va fi avertizat și continuă să nu vorbească la chestiunea în discuție, i se va lua cuvântul.

3. Orice discurs, memoriu, comunicat, etc., care are să fie rostit în congres, în afară de vorbirile, ce se țin la chestiunile dela ordinea zilei, va trebui depus la biroul Congresului (Cernăuți, strada Reședinței 2 a) 3 zile înainte de congres. Tot așa vor trebui depuse și rezoluțiile puse la *Eventuale*.

4. Nici un vorbitor nu va putea vorbi la același obiect mai mult de douăori. Timpul de vorbit e limitat pentru fiecare vorbitor la 5 minute.

5. Ordinea în sala de discuție va fi supraîncredințată de domni designați de comitet, cari vor purta insignii. Dispozițiunile acestora trebuie urmate fără împotrivire.

6. Ședințele se vor începe totdeauna *punctual*; un vorbitor care nu e prezent în sală când începe cuvântul, pierde dreptul de a mai vorbi la aceeași chestiune.

Dispozițiunile aceste s'au aprobat în ședința comitetului central din 17 Mai 1914.

Secretar, *Ion Vlonga*. Președinte, *George Tofan*.
Casier, *Ion Abager*.

Comitetul invită și pe calea aceasta întreaga învățătorime și profesorime română de ambele părți și din toate țările locuite de Români să participe în număr cât mai mare la congres. Acesta — din cauza timpului scurt — în locul sărbătorii speciale.

INFORMAȚIUNI.

Succesul unui cântăreț român la Opera regală maghiară.

— George Pataky-Văleanu. —

Din o scrisoare mai lungă a corespondentului nostru ocazional din Budapesta, reținem următoarele:

„Graiul străin — mediul străin îmi aduceau aminte că toți ceice mă înconjoară ne sunt dușmani. Și dușmănia națională nu înceată nici aici! Prin urmare ce căutăm noi aici? Și cari sunt sortii de isbândă a lui George Pataky-Văleanu între neprieteni? Ce ispită l-a dus pe acest Român la proba de cant a operei regale maghiare? Nu ne-a închis soartea vitregă drumul liberului concurențe, totdeauna? Nu ni s'a cerut forțe întregite pentru a ținea paș cu ceilalți? Va înceta aici dușmănia oare, și speculația vecinic la pândă va durmi? Lui Ghiță „al nostru” îi vor cere de trei ori măsura, și de nu va reuși, vor împinge afacerea în tulburile și voaie ale politicii și-si vor făuri motive noi de împotrivire cu noroi într'un neam întreg. Ii vor cere poate, limba și legea de jertfă, pentru îmbălbăzirea celor ce ne urăsc! „Hai să plecăm Ghiță!” — vreau să-i zic, dar stau înmărmurit, căci un val greu de revoltă îmi isbește sufletul meu de străin, de izolat...”

Glasuri de pian picurară deodată în sală și o voce limpede și subțirică de femeie porni să cuprindă încăperile. Se începuse proba! O părindare de voci bărbătești și femeiești răsuna alternativ. Erau voci diferite. Unele drăguțe, altele incolore, o seamă puternice, altele debile. Cu mai multe sau mai puține scăderi! Nici una marcantă, nici una nu atingea înălțimile artei adevărate și rămăneau în solul mediocrității.

Timpul ce fuge ca o nălucă, acum umbra pe picioare de plumb. Și eu aș fi dorit să curme eternitatea cu iuțeala gândului. Pieptul îmi svăcnea, sufletul plin de așteptare și emoții... Mă intriga acum sfârșitul! Privind în jur am băgat de seamă că profesoara era nervoasă, emoționată neliniștită, numai Ghiță părea turnat din bronz. Asculta liniștit! „Prologul să-l cânti”, „Voce de operetă”... Apoi iar „Drăguță voce, dar nădușită — zicea profesoara — „Să cânti prologul”... „Arată-i și pe Hamlet”... „Și pe Tosti”... să-și aleagă... „Și de ciudă cântă prologul să vadă deosebirea”... „Toate se isbesc de simțurile mele într'o învălmășeală haotică, dar eu mă rog încet lui Dumnezeu să urmeze Ghiță... „să arate cum se cântă prologul” vorba profesoarei. Apel nominal... Un nume... două, și nu răspunde nime... **Pataky György!**... Acord de pian... Introducerea „prologului” din Baiazzo... Imi aud bătaile inimii... Stau nemișcat... Vocea lui Ghiță prinde aripi, se desface într'un piano dulce, ca un murmur de isvor în surdina freamătului din codru, apoi crește, cuprinde sala se isbește sgomotos de pereții reci și se întoarce clocotind, se înmlădie în salturi sglobii din scală'n scală, cade în tonuri adânci de un timbru sonor și profund, se înalță din nou crește se amplifică — se furiează în suflete, le cucerește și le ridică în zări fermecate de armonie...

Exist numai prin mijlocirea alor două simțuri; prin văz și auz... Furnicarul s'a prefăcut pe nesimțite în guri întredeschise, în urechi încordate și în pupile dilatate și fosforescente de plăcerea estetică. „Așa... așa se închină capetele...! E Italian” (Ghiță cântă cu text italianesc). „Asta da... are voce...”

Profesoara are calde tresăriri în ochi, când îmi spune: „De m'ar vizita un doftor acum ar zice că sufăr de boala de inimă”... Zimbește multămită strângându-și cu amândouă mâinile sâni.

— Tonurile zboară mereu cu o ușurință rară cu o tehnică impecabilă... și par'că răsună în inima auditorului cucerit cu desăvârșire... Nime nu se clătește. Sosește un „g” înalt greu de redat, pe care-l scoate limpede fără efort și clar ca sunetul unui clopoțel. În crescendoii împrumută aptitudinile de toată frumusețea, ca decrescând să-l stingă într'un accent lin de vioară ce vine din depărtare...

„Slavă Tie Doamne” răsufla profesoara... „Și învață numai de un an...” „Minunat talent...” „Ai observat ce tehnică de artist format?”

Intrebări și răspunsuri — o elogioasă recunoaștere — se încinseră după culise... Pălmile sunt gata de a aplauda... dar nu e voce... în schimb mulți se grăbesc să-l felicite pe Ghiță, care se întoarce liniștit...

Eu înregistrez un triumf — o victorie hotărâtă, ce-o cetesc de pe fețele celor din comisie, din gestul mâinilor întinse spre felicitare... Și inima mea de valah, face un salt mare dela revoltă la bucurie... Străinul — izolatul află îndoite motive de-a se bucura!...

Am cercat să prind lucrurile așa cum s'au prezentat... Dar mă cuget, că nu cumva am trecut marginile obiectivității, și oare avântul și inima de prietin nu m'a răpit? Căci pare a fi inerentă preocuparea alipirii de prietin. Dar trebuie să-mi răspund nu... N'am mărit lucrurile și faptele! Ce-am spus e minimul ce se putea spune, și un condei mai isteț ca al meu ar găsi mult de spus fără a jigni adevărul. Ghiță Văleanu are calități cari justifică credința într'un strălucit viitor de artist dramatic. Baritonul-tenorul cu timbrul său plăcut, ușurința cu care răspește înainte, temperamentul lui cald sunt mijloacele prin cari a obținut *bursa primă* a Operei, și cari promit mult.

Iar dacă trebuie inimă artistului, Ghiță Văleanu o posedă curată și românească...

Cu Dumnezeu înainte!

Budapesta, la 29 Mai 1914.

A. S. Munteanu.

Arad, 1 Iunie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: scăderea temperaturii, la miazăzi și răsărit ploi.

Prognostic telegrafic: vreme moale, în multe locuri ploi.

Temperatura la amiază a fost: 21.3 C.

Cei doi studenți români eliminați dela universitatea din Cluj sunt rugați a ne arăta adresa lor precisă, căci avem să le comunicăm de urgență unele știri de cea mai mare importanță pentru viitorul lor.

Tot la acest loc ne adresăm studenților universitari Isaicu și Mitrea rugându-i să-și trimită fotografiile la adresa: Preotul Vasilescu, Ploiești.

Reuniunea inv. gr. cat. arhidiecezani desp. Alba-Iulia și-a ținut adunarea de primăvară la 28 Mai n. a. c. în frumoasa comună română Șard. Au fost prezenți toți învățătorii, afară de unul.

Președintele dl *Georgiu Spătăceanu* deschide adunarea prin un discurs potrivit, arătând numeroasei asistente rostul școlii în creșterea morală a tinerimei.

Colegul *Nicolau Dușa* vorbește poporului despre școală, ca unica armă prin și cu care ne putem păstra moștenirea dela strămoși, și asigură un trai mai demn de noi. Conferința dlui Dușa a fost ascultată cu plăcere.

Coincidând ținerea examenului dela școala din localitate cu timpul stabilit pentru ținerea adunării — fiind timpul înaintat —, diferitele puncte din program au fost discutate în grabă. A fost reales același comitet executiv.

Seara, luând masa în casa ospitalieră a colegului din localitate *Aurel Pop*, se începe o discuție lungă asupra diferitelor chestii școlare și pedagogice, animați fiind din când în când de duioșia doinelor noastre.

Noul preot din localitate, d. *Elie Magda*, în decursul discuției, ne face, să înțelegem, că dominația sa nu e străin de păsurile și străduințele noastre dăscălești și școlare.

Harnicul și zelosul învățător din localitate, *Aurel Pop* dimpreună cu d-șoara colegă *Ana Dănilă* au dat și cu ocazia examenului dovadă, cum își cunosc și împlinesc dânsii chemarea, pe lângă rezultatul frumos al examenului dând pentru a doua oră cu elevii de școală în anul acesta producțiuni teatrale.

Se mulțamește colegului din localitate în penziune, *Ioan Dumitreanu*, care prin împărțirea

MARFA NOASTRĂ ÎNTRECE RENUMELE NOSTRU!

Moda de zi:
Crepp, Cotelé, Whipcord,
Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. mesterii numai cele mai bune calități de stoffe p. halne, costume și bluze în cele mai noi culori și țesături pentru prețuri solide. — Avem în depozit: Stoffe de halne, decorații, mătăsuri, dantele, achivite, paraplee, albitorii, elorapi. (A 1957)

Magazinul de modă **ANDREE și WACHNER, Sibiu,** strada Cîsnădiei. (Holtauergasse).

de premii în bani în sumă de vre-o douăzeci cor. între școlarii silitori, de un șir întreg de ani contribuie la indemnul de muncă și progres a tinerimei școlare.

Chișfalău-Mircești. Vas. Abuşeanu, inv.

Iarăș tricolorul român. Din Turda ni se scrie, că niște flăcăi de pe valea Hedsăti au arborat în 10 Mai un stindard mare vânăt-galbin-roșu — cu inscripția „Libertate 1848”, — în vârful unui plop înalt. Apoi scoborându-se în jos au tăiat toate crengile plopului, ca să nu se poată urca nime în plop, ca să coboare stindardul.

A doua zi s'au adunat mulțime de oameni din satele din jur admirând mândrul nostru tricolor, — dar nu s'au putut delecta mult, căci în curând au venit jandarmii — păzitorii „ordinei” — și au tăiat arborele ducând stindardul împreună cu flăcăi cu tot la procurorul din Turda.

Damele și domnil, cari vor participa la congresul „Uniunii femeilor române din Ungaria”, să binevoiască a se anunța cel mult până în 5 Iunie n. a. c. și a se îngriji cu posibilă grăbire de bilete pentru mesele comune din 8 și 9 Iunie a. c. și de bilete pentru concert și reprezentație teatrală.

Observăm, că la masa din 9 Iunie oferită delegatelor poate participa și alt public, solvind taxa cuvertei. Taxa cuvertei pentru o masă e de cor. 4.50.

Bilete pentru concert și teatru se vând la „Librăria arhidiecezană” și seara la casă. Sibiu, la 31 Mai 1914. Biroul „Reuniunii femeilor române din Sibiu”.

Reprezentatia „Lucașăruțului”. Ni se anunță din București: Vineri seara, a avut loc la Teatrul Național prima reprezentație a feeriei „Lucașăruțului”, aranjată după poemul lui Eminescu, de către cavalerul Gh. Pantazi și a „Odeii lui Pindar” de același autor.

Ambele aceste feerii, date cu concursul societății corale „Armonia” din Cernăuți, precum și a „Orchestrai ministerului instrucțiunii publice” au avut un deplin succes.

Conferința dlui Iorga despre Eminescu n'a mai avut loc, spectacolul începând târziu.

Au asistat la această reprezentație și AA. LL. RR. principesa Maria și Marioara.

Scufundarea vaporului Empres of Ireland. Asupra catastrofei vaporului Empres of Ireland se mai primesc următoarele amănunte:

Cargobotul Storsad s'a ales cu prora spartă atât de violentă a fost ciocnirea. Prora a pătruns pe o adâncime de câțiva metri în flancul pachetului, spintecându-l lângă cabinele de clasa III. Douăzeci și doi de călători au rămas striviți pe când erau adânciți în somn: vre-o cincizeci s'au ales cu brațele și cu picioarele rupte. Mulți au murit înghețați. Câțiva au amuțit. Printre călători se afla o delegațiune din armata salvării vre-o cinci zeci de membri cari se duceau la Londra, ca să participe la Congresul asociației. Căpitanul, primul ofițer de bord și mașinistul a scăpat cu viață. Căpitanul până la ultima clipă a rămas pe bord, agățându-se de rămășițele vaporului. Căpitanul n'a vrut să dea zăriștilor nici o explicație asupra pricinii dezastrului. Marinarii de vedetă din cauza ceței n'au zărit vaporul Storsad decât când era prea târziu spre a înlătura ciocnirea.

Trenul special cu cei scăpați din catastrofă a deraiat. Nu se știe numărul răniților.

Moartea principelui Soutzu. Sâmbătă noaptea a murit în palatul său din str. I. C. Brătianu din București principele Soutzu, tatăl principelui Soutzu cunoscutul sportman. El era în vârstă de 73 de ani și era suferind de mai multă vreme. Principele Soutzu este unul din marii proprietari cu întinse și frumoase domenii care de parte de a specula pe țărani, din contră le-a fost un adevărat părinte.

Moartea sa lasă unanime regrete.

† **Marioara Marcu,** în floarea vârstei de 16 ani, aplicată în serviciul expediției și în atelierile noastre de imprimare — după o boală neiertătoare și suferință îndelungată a murit Vineri în 29 Mai n. c. Inmormântarea i s'a făcut Sâmbătă în cimitirul din localitate. Personalul institutului nostru a depus o cunună pe mormântul aceleia, care a fost un exemplu de hărnicie, conștiințozitate și cinste. Odihnească în pace și memoria să-i fie binecuvântată.

† **Augusto Mazzuchi,** arhitect, după lungi și grele suferințe, a răposat Joi, în 28 Mai st. n. a. c. în vârstă de 66 ani. Inmormântarea a avut loc Sâmbătă, 30 Mai, în cimitirul central din Sibiu. Odihnească în pace.

Recepțiunea dela Academia Română. Ni se scrie din București: Academia Română a ținut Vineri o ședință solemnă — după cum v'am comunicat — pentru recepțiunea unui nou academician: d. profesor **Țițeica**.

Discursul de recepție al dlui Țițeica, a tratat despre o știință aridă cum a spus și dsa: **matematica**. Dar în fond a fost un omagiu adus, conform tradiției, academicianului al cărui loc îl ocupă d. Țițeica, Spiru Haret.

După ce a arătat rolul matematicii, spunând că este o unealtă în mâna oamenilor de știință, menită a duce mai departe civilizația, d. Țițeica a spus că unul din cei care a căutat să atace problemele cele mari a fost regretatul om de știință Spiru Haret. Deși profesor universitar vechiu, deși ministru de mai multe ori — Haret era retras din lume. Mulți nu l'au cunoscut suficient din cauza firei lui retrase.

Arată activitatea științifică și socială a lui Haret; cari au fost strâns legate una de alta.

Vorbește despre teza de doctorat a lui Haret care a stârnit admirația tuturor oamenilor de știință. Intr'adevăr lucrarea „**Invariabilitatea axelor mari ale planetelor**” a fost relevată de Poincaré.

„Haret a arătat aci că sistemul nostru planetar nu e stabilit și că într'un viitor îndepărtat, ar putea să piară”.

Înainte de Haret — în chestiunea de mai sus, făcuse cercetări: Laplace, Lagrange, Moissan. Aceștia au susținut stabilitatea sistemului solar. „Haret arată însă prin teza sa, că această stabilitate nu există la infinit. După 20 ani savantul Poincaré afirmă acelaș lucru”.

În școală, Haret a dat cea mai mare atenție educației.

Haret a fost un om al științei, dar a fost și un om al inimii, al dragostei de țară.

La cuvântarea de recepție a dlui Țițeica, a răspuns d. **St. Hepites**.

Sunt fericit, a spus dsa, că eu am fost delegat de cea mai înaltă instituție dela noi să urez bună venire în mijlocul nostru dlui Țițeică.

Face biografia noului academician, Țițeica e de origine din Oltenia.

Cu o deosebită aptitudine pentru matematici d. Țițeica își trece licența în matematici la facultatea din București cu mare succes. Plecat în urmă la Paris, face studii strălucite — publicând lucrări cu totul importante — în revistele științifice franceze: „**Buletin mathématique**”. Are 51 de lucrări până acum, mare parte dintre ele referindu-se la calculul infinitezimal.

Colegul nostru lucrează cu multă perseverență, ceea ce îl va duce departe în domeniul matematicii.

Astăzi profesor universitar la noi, d. Țițeica răspândește gustul pentru matematică.

Prin „**Gazeta matematicii**” popularizează mereu știința matematicii.

Activitatea dlui Țițeica se manifestă mult și în mijlocul soc. Prietenii Științei”.

Sfârșește urând tot mai mare succes noului academician.

„Cariera scandalosă a lui Mangra Vazul”. Din toată presa maghiară abia câteva ziare și-au moderat șovinismul în afacerea Mangra — și aceasta nu pentru adevăr ori imparțialitate, ci ca să facă opoziție guvernului. Iată în sfârșit un corb alb.

Ziarul din localitate „**Arad és Vidéke**” publică un articol pe trei pagini, intitulat „**Cariera scandalosă a lui Mangra Vazul**” și subtitlu „**Dela dacoromânism la deputăție guvernamentală. — Oscilări între pumni și ouă clocite**”. Iată începutul articolului în chestie:

„Vicarul Mangra Vazul, actualul deputat guvernamental e prototipul vibrant al politicii cu două fețe, respective al oscilărilor politice continue, dictate de interesele personale. Daco-românul sanguinar de odinioară, care a vărsat foc asupra tot ce e maghiar și național, acum e un blând „ungur” guvernamental și face tot posibilul ca să strice acelor Români pe cari mai de mult îi conducea și însufleția. Mangra Va-

zul ăsta e om cuminte, totdeauna a aflat calea pe care să se afirme, și-a călcat pe principii, și convingeri când a fost vorba să tragă foloase personale din aceasta. Dar numai la una nu s'a gândit, la opinia masselor... Fiecare oscilare politică a lui e însemnată cu o serie de pumni și poate nici nu există un alt politician care să fi căpătat atâtea bătăi. Și acestea insulte în mare parte au avut loc în Arad, deoarece viața aventuroasă a lui Mangra stă în legătură strânsă cu Aradul. Aici l-au bătut mai întâi Ungurii, pe când era mare daco-român și saluta pe cei condamnați în procesul memorandumului. Iar mai târziu când în speranța mitrei episcopoești a început să facă politică filomaghiară atunci tot aici a fost bătut, deastădată de Români; tot pentru aceasta a fost și de curând insultat în București...”

În cele ce urmează autorul expune amănunțit viața politică scandalosă a lui Mangra, cum a trecut dintr'o extremitate într'alta, cu ieșiri histereice, ori cu spinarea încovoiată și mutră de cameleon, reușind o vreme să seducă lumea și să exploateze bunele sentimente ale oamenilor, până în cele din urmă i s'a infundat — toate acestea nouă ni sunt bine cunoscute și ne pare bine că au putut ajunge odată și în ochii publicității maghiare, ca Ungurii cinstiți să-l învrednicească de acelaș dispreț, care-l merită un individ fără caracter și cu carieră scandalosă.

Autorul încheie astfel: „Și după atâtea negări de principii și inconvențe, într'adevăr bine a făcut Academia Română, când a îmbrăcat scaunul lui Mangra cu pânză neagră. Mangra e mort, un mort moralicește; pe el nu-l va mai învia nici o schimbare de atitudine politică”.

Amin! — doar atât mai adaogăm și noi.

O foale kossuthistă despre manifestațiile dela Blaj. În „**Alsó-Fehér**” cetim un raport lung despre așa zisele manifestații dela Blaj. Redacția face următoarele reflexii la articolul trimis, pe cari le fixăm aici ca un curiosum: „Noi, opoziția niciând nu ne-am substra dela încercarea de a conveți pacinic cu naționalitățile. Ba, chiar noi am oferit temelia cea mai sigură pentru a fi rezolvată chestia în modul cel mai natural și cel mai sigur: lupta împreună — pentru crearea legii electorale democratice... Un conducător român a și nu demult în adunarea congregației comitatului Alba-inferioară, ca Maghiarii să lovească în cap pe cele trei milioane de Români, căci altcum nu-i pot lipsi de drepturile cele mai naturale omenești. Isbucnirea aceasta e amară la tot cazul, dar om cuminte nu s'a gândit la așa ceva niciodată.

S'a cugetat însă ca cele trei milioane de Români și zeco de Maghiari împreună ca frații să se bucur de drepturile unei egale îndreptățiri... Se îndreptățească, despre care se spune la Blaj, că a bătut, cu mâna unei înțelegeri frățești, ca să bată dușmanii cel mai fanatic al libertăților și sistemului stricăciunilor”.

Tonul redacțional ne surprinde, deși am dori ca să așez în cercurile kossuthiste să se vorbească și în fața aceasta, când e vorba de libertățile poporului român. Teamă ni-e însă, că kossuthiștii vorbesc numai, la fața însă avem triste experiențe de pe timpul coaliției — fie iertate! („Unirea”).

M. S. regele Carol al României a conferit însemnele de comandor al „**Stelei României**” dlor Fehmi-Bey, director al cabinetului, dlui ministru Talaat-bey și Ismail-bey, director al siguranței otomane.

Excelența Sa Talaat-bey posedă deja însemnele de mare ofițer al „**Stelei României**”.

Sosirea unui vas german în apele Dunării. Joi de dimineață, a trecut prin portul Sulfra spre Galați venind din Constantinopol bastimentul de război german „**Loreley**” cu un echipaj de 53 soldați, trei ofițeri, un doctor și două țenuri. La Galați a schimbat o parte din echipaj și după câteva zile se va înapoia la Constantinopol.

Incident la granita româno-rusă. Din Tulcea se anunță: Doi grăniceri români pe când se aflau în patrulare pe malul Dunării, în dreptul stărilor lui Ceatalchioi, au surprins 6 pescari din Rusia în trei bărci încărcate cu lemne dintr'o pădure de pe teritoriul românesc; și cum aceștia, la semăniile făcute, nu s'au supus, grănicerii au tras cu arma, omorând pe unul din ei. Ceilalți pescari au dispărut cu bărcile pe malul rusesc. Cazul se anchetează.

Calendar român primejduind statul. Săptămă trecută a fost deschis un proces nostim în tribunalul din Turda. Niște țărani de aici emigrati în America au trimis de acolo un calendar „Călimdarul emigrantului”. Tablele călimdarului au fost albastru-galben-roșu. Ardealul scris în calendar, ca o țară independentă.

Procurorul a ridicat acuză și tribunalul din Turda neputând pedepsi pe autor, fiind cetățean american, a hotărât nimicirea călimdarelor, motiv, că conțin delictul agitației și crimei în integrității statului...

În atenuarea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuiera scaunului, durerea de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând forță la zi, înainte de mâncare, câte-o limba galbenă. **Preț 2 coroane.** Pregătește și exportă: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leutner” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (M 1621)**

Haltenberg Béla, Kassa, fond. în 1810. Cea mai veche vopsitorie, curățitorie chimică și fabrică de textile cu aburi în Ungaria. Lucrează frumos și curat și elegant. În cazuri de doliu vopsește imediat. Zilnic spală și curătește câte 24 de gulere pentru provincie.

Comandele din provincie să se adreseze direct la firma: **Haltenberg Béla, prăvălie principala, Kassa (Cașovia).** (Ha 1622)

Primul deposit român de PIANE, PIANURI ȘI ARMONIURI T. Popovici SIBIU, CALĂBRA CISNADIEI 7 se recomandă omului român cu fabricatele exclusiv bune cu care s'a aprovizionat în vederea sfârșitului școlii. Prețuri mai ieftine ca ori unde. Pachetare și transport gratis. Plătire în cont convenabil.

Ca român și specialist proprietarul depozitului roagă publicul nostru de pretutindeni să onoreze cu încrederea sa.

Comandele să se facă din bună vreme pentru ca să poată fi rezolvite la timp.

Po 2091

Sanatorul „Sanitas” din Versecz cu 12 camere st. n. a. c. se începe al treilea sezon de tratament. Rezultatele de cură din cei doi ani trecuți au fost foarte favorabile.

Sanatorul stă sub conducerea domnului medic diriginte Dr. L. Méhes. În institut se aplică metodele curative fizice cunoscute sub denumirea de cură fizico-dietetică sistemul Dr. Lahmann. Institutul este înzestrat cu aparatele cele mai moderne de cură.

Cură se folosește la boalele cronice și este indicată mai ales: la boalele sistemului nervos, la boalele respiratorii, ale cordului, ale organelor digestive, la tot felul de boale femești, la boalele de rinichi, ale beseicii, prostatei și la boalele lor, la boalele constituționale, ale organelor motorice, la reumatism, dieteză urică și la boale climatice. Copii slabi și săraci de sânge (anemici) prin cura aceasta se reculeg admirabil. Sanatorul se află la poalele dealurilor în mijlocul unui parc mare și frumos. Are încăperi confortabile și întreținerea e de rangul prim pe lângă prețuri moderate.

Prospecte în limba română se trimit la domiciliu prin direcțiune.

Sa 1997

Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmutsa (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon nr. József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii simple și complicate ca: boale interne, de rinichi, de plămâni, venerice, urologice, boale femești și de copii. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale are și 10 camere mobilate pentru pacienții care trebuie acomodat pentru publicul din provincie. Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții speciale.

Detalii și amănunte da cu plăcere direcțiunea institutului.

Ko 2149.

Cronica socială.

Reuniunea română de cântări din Hateg aranjează un mare concert cu concursul societății muzicale românești „Doina” din Turnu-Severin (România, Duminecă, în 7 Iunie st. n. a. c., (ziua primă de Rusalii), în sala mare dela școalele civile din localitate, cu următorul program:

„Simțiri românești”, mănunchiu din compozițiile maestrului Vidu, aranjat pentru orchestră de Gr. Constantinescu. a) „Pe tine Dumnezeu”, cor mixt de Gr. Muzicescu. b) „Cântecul nopții”, cor mixt de Romagnezi. c) „Puica”, cântec popular de Anastasescu, aranjat pentru 2 coruri de I. St. Paulian. „Egmont”, ouvertură în fa minor pentru orchestră de Beethoven. „Fata dela Cozia”, arie pentru bas și pian de Flechtenmacher. „Doina”, cor mixt, solo și orchestră de I. St. Paulian. b) „Se 'ntorc vitejii”, cor mixt și orchestră de Castaldi. a) „Grânele vara se coc”, cor mixt popular de I. Vidu. b) „Lelea cu scurteica verde”, cor mixt de Movilă. c) „Cimpoiul”, cântec breton de Durand, aranjat de I. St. Paulian. „Zânele în pădure”, dublu cuintet de coarde de A. de Flagny. a) „Am umblat pădurile”, cor bărbătesc de Anastasescu. „Jalba nori”, cor bărbătesc de I. Vidu. „Foaițe verde de rogoz”, cor bărbătesc de Brătianu. „Scène de ballet”, pentru violină și pian de Bériot. „Cântec de zori”, pentru violină și pian de Enescu. „Munca”, mare cantată pentru cor, solo și orchestră de Filipa. a) „Noaptea”, preludiu pentru orchestră. b) „Dimineața”, cor de soprane și orchestră. c) „Rugăciunea”, Andante religios pentru orchestră. d) „Invitarea la muncă”, arie pentru bariton și orchestră. e) „Incurajarea”, Final (tempo de mars) cor și orchestră. Soliști: Domnii I. Bălțeanu (bas-bariton), L. Acher (violină), B. Sergescu (pian) și G. Constantinescu, șef de orchestră. Dirigentul corului: Ioan St. Paulian, prof. și președintele Societății muzicale „Doina”.

Inceputul la ora 8 și jum. seara. După concert urmează dans în sala hotelului „Mielul de aur”.

„Reuniunea meseriașilor și neguțătorilor din Poiana Sibiului” invită la festivalul inaugurării unui steag al reuniunii, al cărui naș vor fi tinerii membri ai fanfarei „Doina” din loc.

Cu această ocaziune se va ține și serbarea unui deceniu de existență a „Reuniunii” care serbare se va ține Duminecă în 25 Mai st. v. 1914 în ziua primă de sf. Rusalii cu următorul program:

Dimineața la 6 ore baterea cuielor pe steag în localul Reuniunii. La orele 9 mergerea în corpore la biserică, după sfânta liturgie se va cere ceremonia în părăstas întru amintirea membrilor răposați, unde răspunsurile atât la liturgie cât și la părăstas le va da corul Reuniunii sub conducerea dlui Ioan Tănase inv. diriginte. La 11 ore va fi sfântirea steagului în biserică. La 12 ore darea de seamă din partea dlui v.-președinte despre activitatea Reuniunii în decursul celor 10 ani de existență. Seara la 8 ore o convenire socială în sala cea mare a hotelului dlui D. Șufamă. A doua zi de sf. Rusalii se va da o petrecere de vară numită „Maial” în romantica pădure „Staule”, unde se va juca, din partea unor tineri românescul nostru joc „Călușerul” și „Bătuta”. Atât la convenirea socială cât și la maial prețul de intrare va fi benevol. Invitări speciale nu se fac. Din sedința comitetului din Poiana, în 16 Mai 1914. **Nicolae Ban**, vicepreședinte. **Nicolae Fântână**, secretar.

CRONICA SPORTIVĂ

Rezultatul concursului sportiv dela Orăștie.

Concursul sportiv dela Orăștie, ținut ieri, Duminecă după amiază—după cum ni se comunică — a avut un succes desăvârșit. Raportul amănunțit îl vom publica într'un număr apropiat; deocamdată înregistrăm numai rezultatele singuraticelor concurse.

În emulația de *football* a ieșit învingătoare echipa „Petru Maior” (contra „Gloria” din Arad, în raportul 3:2).

Trântă: a) greutate de fulg: I. O. Man, II. T. Hara, III. Isalc.

b) greutate ușoară: I. V. Salvan, II. S. Dulhas.

c) greutate mijlocie: I. O. Salvan, II. T. Prișcu.

Scrimă: I. M. Prișcu, II. E. Clorogartu, III. T. Prișcu, IV. Nicolae Isalc, V. Gafton, VI. Nemes.

Scrimă academică: I. Giurgiu, II. Boksay.

Aparate (sul și paralele): I. I. Turcu, II. G. Oprean, III. O. Salvan și alte câteva premii pentru dnii aranjeri.

ROMANIA

A XXIII-a expoziție de vite

aranjată de „Reuniunea română agricolă din comitatul Sibiu”.

Programul

expoziției de vite ce se va ține Marți, la 9 Iunie n. 1914, în comuna Rodu.

1. Cu scop de a înalța economia de vite, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu”, va aranja la 9 Iunie 1914 în comuna Rodu o expoziție de vite împreună cu distribuire de premii în bani.

Expoziția se va mărgini de astădată la vite cunute cu excepțiunea oilor și caprelor.

2. Expoziția va ținea în ziua amintită, începând dela 10 ore înainte de amiază și până la 1 oră după amiază, când va urma premiarea.

Expoziția se va ținea pe locul de lângă grajdul taurilor comunali.

3. La expoziție nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele: Rodu, Poiana, Jina, Dobârca, Apoldul-mare și Apoldul-mic.

Pentru vitele aduse afară de Rodu se cer pașapoarte în regulă.

Cerând trebuința proprietarii au să dovedească, că au ținut înșiși vitele timp de 3/4 de an cel puțin.

4. Primirea vitelor în expoziție se face prin comitetul aranșator local, care va publica din parte-și dispozițiunile luate. — Comitetul poate refuza primirea, însă numai din cauze binecuvântate.

La fiecare vită, se alătură o tăbliță sau bilet, cuprinzând numărul curent, etatea vitei și numele proprietarului.

5. Exponenții sunt îndatorați a purta înșiși grijă de vitele lor și a le da hrana trebuincioasă.

6. Se vor distribui 47 de premii, în sumă totală de 300 cor., dăruite de comisiunea economică a comitatului Sibiu, și anume se vor distribui următoarele premii:

Bovine de prăsilă (rasa indigenă și străind).

a) tauri de 3—5 ani: 1 premiu de 20 cor. și 3 premii de câte 10 cor.;

b) vaci de 3—8 ani: 3 premii de câte 10 cor., 4 premii de câte 8 cor., 4 premii de câte 6 cor., și 5 premii de câte 5 coroane.

c) junice și tăurenci de 1—3 ani: 2 premii de câte 10 cor., 5 premii de câte 5 cor. și 5 premii de câte 4 cor.;

d) vitele de 1/4—1 an: 1 premiu de 10 cor.; 3 premii de câte 8 cor.; 6 premii de câte 5 cor., și 5 de câte 2 cor.

II. Premiarea.

1. În scopul premierii, comitetul central al Reuniunii agricole a ales juriul consistător din dnii: Ioan Chirca, vice-prezident, totodată prezident al juriului; Mihály Árpád, vice-notar comitatens, totodată reprezentant al comisiiei economice comitatense; Dr. Arnold Bruckner, protopretor și Reisinger Pál, veterinar cercual, ambii din Mercurea; Petru Drăghits, protopretor în Săliște; Ion Popescu, proprietar în Sibiel; Nicolae Iosif, A. Cosciuc, R. Simu, Victor Tordășianu, Dr. V. Stan, R. Perian, O. Șteflea, loțș din Sibiu; Constantin Ghișe, paroh; Vasile Dobrescu și Remus Popp, învățători, Ioan Ribu, primar, Ioan Dobrescu și Dumitru Banu, economi și Dionisie Iuga, notar, toți din Rodu; George Bărbat, nctar, Nicolae Dobrotă, paroh, Ilie Georgescu, director școlar, Aron Șerb, învățător, Nicolae Ghișe Nr. 829 și Dumitru Opreanu Nr. 879, economi, toți din Poiana; Nicolae Vlad-Stezar, paroh, Nicolae Opreanu notar, Ioan Sava, învățător, Constantin S. Șteflea, econom și Ioan Păcală, învățător toți din Jina; Nicolae Begiu, econom, Pompiliu Acelenescu, paroh, Nicolae Ivan, învățător și Dumitru Nicoară, econom., toți din Dobârca; Dem. Iiridon, econom, Dum. Ivan, învățător și Vasile Necșa, paroh toți din Apoldul-superior; Vas. Moșoiu, notar, Ioan Popa și Ilie Beu, paroh, Ioan Beu, econom, Moise Fărcaș și Ioan Preda, învățător și Moise Popa, Nr. 196 econom toți din Apoldul-inferior.

2. Nu este iertat a funcționa nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii sau de ale rudeniilor mai de aproape.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor expuse, examinează pe rând și cu deosebită luare aminte fiecare vită și apoi se consultă asupra premierii, îngrijindu-se, ca publicul și exponenții, să nu înfrăurească câtuș de puțin asupra hotărârilor de luat.

4. În ședința ce urmează examinării vitelor, membrii juriului se consultă din nou și se pronunță, dovedind îndreptățirea propunerilor și apoi hotărând cu majoritate absolută de voturi.

Prezidentul votează totdeauna. La caz de voturi egale decid sorții.

Asupra fiecărei premieri se votează deosebit.

5. Exponenții de premiat se petrec în o listă separată, care, odată stabilită, se subscrie de prezident și secretar, precum și de alți doi membri ai juriului.

6. Impărțirea premiilor urmează a se face în mod sărbătoresc, ținându-se mai întâi o vorbire în prezența juriului și comitetului aranjator, a exponenților și publicului întrunit.

Exponenții premiați adevăresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adevăresc primirea în regulă a premiului”.

7. Secretarul juriului se însărcinează a compune un raport special asupra expoziției și premiilor. Raportul, scris de prezidentul și secretarul juriului, se păstrează în arhiva Reuniunii.

III. Dispozițiunile de premiere.

A. In general:

1. Scopul expoziției este mai ales a urni și încuraja adevărata propășire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua, nu atât intențiunea vădită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu seamă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia și inteligența dovedită în realizarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele altcum defectuoase încâtva, se pot premia în rând cu vitele oarecum desăvârșite. Intreținând împrejurările de mai sus, chiar întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dar nici măcar în totală lipsă de alte mai bune, nu este lertat a premia vite hotărât rele sau având scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi, se pot destina pentru o altă grupă. Premiile cari din una sau altă cauză nu s'ar fi împărțit, se înapoiază Reuniunii.

4. Acela, cari au prăsit ei înșiși vitele vor avea întâietate față de acela, cari au expus vite prăsite de altcineva.

Nimenea nu poate fi premiat, care n'a ținut vita în grija proprie, trei sferturi de an cel puțin.

5. Acelaș exponent nu poate dobândi decât un singur premiu în aceeaș grupă. Față de cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunând, că vitele lor sunt deopotrivă.

B. In special:

Bovine (vițele, vaci, tauri).

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, cari intrunesc în mare măsură însușirile vitelor mari, puternice, frumoase la trup, blânde, lăptoase, bune de prăsilă și de îngrășat.

Față de vitele corcite se va da întâietate vitelor de rasă curată.

2. Intre scăderile, cari nu îngăduie premiarea se numără: trup bolnăvicios, murdar, cum și scăderi cari supără vederea (de ex. un corn rupt, un mers prost, rane urite etc.)

3. Ca semne de lapte mult se consideră trup prelungit, piept larg și foale șerpuit de vine groase; uger plin și mare, nu prea cărnos, nici prea gros, înzestrat cu păr scurt și moale și având 4 țife moi deopotrivă de mari; piele molatecă, păr subțire și privire blândă.

4. Ca bune de îngrășat sunt a se considera mai ales vitele trunchioase, cu capul mic, oase subțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, coapză lătareată, piele mișcătoare, păr moale.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu seamă vitele osoase, cu picioare cam lungi, piept larg și rotunzit, șolduri puternice, unghii sănătoase, mers vioiu și regulat.

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului”, ținută la 21 Mai n. 1914.

Pantaleon Lucaș,
prezident.

Victor Tordășianu,
secretar.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

351/C. 1914.

Publicațiune.

Pentru prevederea cu vipt à 60 - 70 elevi dela gimnaziul superior de stat din Caransebeș, cari se vor primi pe durata anului școlar 1914-15 în internatul Comunității de avere, se caută un întreprinzător.

Aceia, cari doresc să primească alimentația internștilor sunt poștiți a-și înainta până la 1 Iulie a. c. st. n. ofertele lor Comitetului Comunității de avere, iar condițiunile — mai departe le pot afla la direcțiunea internatului.

Caransebeș, din ședința Comitetului Comunității de avere ținută la 25 Mai 1914.

DRĂGĂLIŢA, președinte.

(Co 1628)

„Corvineana“

Institut de credit și de economii, Hunedoara.

CONCURS

Direcțiunea institutului de credit și economii „Corvineana“ societate pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad), publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de practicant dotat cu salariu anual de K 1200.

Dela reflectanți se recere ca să documenteze, că au absolvat o școală comercială superioară cu examen de maturitate.

Cererile provăzute cu atestatele în original sau copie legalizată sunt a se înainta până la 23 Iunie st. n. 1914 la subsemnata direcțiune.

Hunedoara, la 26 Mai 1914.

DIRECȚIUNEA.

(Co 2160)

Vin de deal

Se capătă dela 50 litre în sus cu următoarele prețuri:

Alb din 1913 hectolitru la . . .	44 Cor.
Șiller " " " " . . .	52 "
Alb " 1912 " " . . .	56 "

AURELIA DR. PETRAN

A r a d str. Lázár-Vilmos Nr. 4.

Candidat de avocat

afli aplicare din 1 sau 15 Iunie în cancelaria avocațială cu sediul judecătoresc. — A se adresa la administrație. (A 2150)

Bătăturile,

scortocșenia pielii, urticariile de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN“
1 sticlă 1 cor. franco
1 corcană 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregător: Dr. E. FLESCHE, farmacie la „COROANĂ“ în Győr.

Caut

un candidat de avocat

român cu praxă perfectă pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Dr. Petru Gros
advocat în Deva

(Co 2161)

Băile dela Rohrbach.

Aduc la cunoștința on. public, că la 31 Mai n. se deschide pentru sezonul viitor băile dela Rohrbach. Sub durată sezonului băilor mă voi îngriji să ofer on. oaspoți băuturi bune. Camere frumos mobilate se pot găsi la băi dela 80 fileri până la cor. pe zi. Taxă specială pentru mică nu se plătește.

Roagă binevoitorul sprijin:

(Te 2146)

JOHANN TEUTSCH

Se caută agenți

pentru vânzarea unor foarte căutate articole de casă. Ofertele cu deviza „M. P.“ să se trimită administrației acestui ziar.

Se caută

un locșitor de conducător de prăvălie

Se cere calificație comercială, cunoașterea limbilor maghiară, germană și română. Ofertele cu deviza „M. P.“ să se trimită administrației acestui ziar.

MINISTERUL FINANTELOR

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 19415

din 5 Mai 1914

PUBLICAȚIUNE

A 50-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4%, amortibilă din 1889, împrumutul extern Lei 50 000.000, se va efectua în ziua de 2 Iunie 1914, ora 10 dimineața în sala oficială a Ministerului de Finanțe, conform pozițiunilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial“ Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 560.000 în porțiune următoare:

56	titluri à 5000 lei	280.000
224	" " 1000 "	224.000
112	" " 500 "	56.000
392	titluri p. o valoare nom. de	560.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice

D. Petrovici

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1914.

ACTIV

26 Aprilie 3 Mai

147 373 589	} stoc metalic {	aur	155 647 229	212 412 316	212 289 229
56 633 000		trate consid. ca aur	56 642 000		
1533 379	Argint și diverse monede			766 638	859 979
784 311	Portofoliul român și străin			176 665 138	182 666 283
14 836 000	Impr. pe ef. publice		23 241 203	46 008 425	44 394 250
82 114 100	Impr. pe ef. publ. în ot. crt.		41 520 200	11 924 059	11 924 059
14 200 157	din care nu s'au ridicat lei		20 367 150	11 974 444	11 997 162
21 153 050			21 153 050	16 849 377	16 825 877
Imprumutul Statului (fără dobândă)				4 042 281	4 042 281
Efectele Capitalului social				6 718 770	6 693 797
Efectele fondului de rezervă				1 047 162	1 048 018
„ amort. imobil. mobil. și mașinilor				1 224 892	1 277 995
Imobile				122 476 262	122 235 062
Mobilier și mașini de imprimerie				128 456 500	128 511 300
Cheltuieli de Administrațiune				20 096 643	19 965 055
Efecte și alte valori în păstrare				23 043 102	23 200 282
Efecte în gaj și în păstrare provizorie				13 913 035	10 907 406
Conturi curente					
Conturi de valori				797 619 044	798 838 035
Conturi diverse					

PASIV

12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
34 540 298	Fond de rezervă	36 110 474	37 110 474
5 076 460	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 391 318	5 391 318
188 541 770	Bilete de bancă în circulațiune	423 945 570	425 774 520
3 477 371	Dobânzi și beneficii diverse	3 875 794	4 134 661
13 178 672	Conturi curente și recipise la vedere	8 050 905	6 919 760
21 512 340	Efecte și alte valori de restituit	250 932 762	250 746 362
30 685 230	Conturi diverse	56 312 221	56 760 940
		797 619 044	798 838 035

Taxa: Scont 5 1/2%, Dobânda 6%.

In atențiunea publicului din localitate și din provincie.

VARGA GYÖRGY

maestru de cuptoare

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Hid arul 19.

In marele său magazin se pregătește cele mai frumoase :

cuptoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri moderate. (Va 829)

Garai Károly

maestru de mobile de fer și aramă

ARAD.

OFERĂ: mobile de fer și de aramă, matrațuri de sârmă, șezuturi de sârmă pentru trăsuri, paturi pentru copii și trăsuri pentru copii, garnituri de aramă mese pentru spălat complete, paturi și matrațuri ce se pot strânge. Aranjamente pentru hoteluri și cafenele pentru spitale și institute.

PRIMESC spre executare orice lucrare în această branșă cu prețuri foarte convenabile. (Ga 1785)

Comandele din provinciă se execută prompt.

IN ATENȚIUNEA VITICULTORILOR!

CSABA LAJOS, FAUR ȘI MAESTRU DE TRĂSURI.
SEGHEDIN (Szeged), Püspök utca nr. 6.

Oferă excelentele pluguri pentru îngroparea viței de vie, invenție proprie, indispensabile în economie deoarece are următoarele avantaje:

1. În fiecare an întoarce pământul.
2. Îngroapă sămânța în afunzimea pământului.
3. La zi 2 oameni și 2 cai pot acoperi 6-8 jugăre.
4. E potrivit pentru orice lățime de drum, fiindcă poate fi regulat oriunde precum și afunzimea poate fi regulată

Prima încercare va convinge pe oricine. Preț curent gratis.

(Cs 1462)

Pielării (Co 2127)

talpe achizite p. ghete instrumente pentru pantofari și cismari se pot procura mai bine la:

Gyöngy Sándor

magazin de pielărie
BUDAPEST, III., Tavasz-u. 1. sz.

„REMEK”

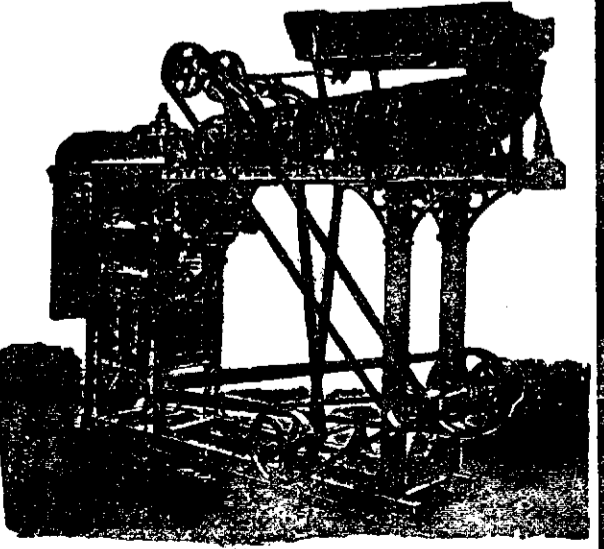
mașină brevetată combinată pentru curățitul și măcinatul cerealelor.

cea mai perfectă mașină de curățit, care să nu lipsească nici unei mări de vamă.

prospecte servește cu plăcere singurii fabricanți

PRINZ TESTVÉREK,

mașină de flor, fabrică de mașini și construcție de mori, SZATMÁR — (Szatmár).

Brevet ung. nr. 56018. Pi 891-60

HERBST ÉS TÁRSA,

mașini sistem Halle pentru sortarea și plămădirea aluatului, aranjament pentru orice putere, electricitate, — benzină sau vaporic. — Singura reprezentanță pentru întreg comitatul Bihoru-ului :

STEMMER A. JÓZSEF

(Se 1786) specialist
NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

SZABÓ KÁLMÁN, atelier artistic p. pictarea sticlei și mozaicuri de sticlă venețiană

Budapest, VIII., Mária-utca 24. sz.
(Sa 2128)

Pregătește în stilul cel mai modern **ferestre colorate** pentru birouri și executie simplă și artistică pe lângă prețuri moderate. — Mai departe efectuează:

mozaicuri venețiene de sticlă

icoane pentru altar, ornamente și statulete pentru pereți în execuție artistică din material venețian. — Modele și prospecte trimite gratuit. — La dorință se prezintă și în persoană pentru luarea lucrărilor în primire.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile de la Sângeorgiul-român (Oláhszentgyörgy, Beszterce-Nászod megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiul-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebunșează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la hiperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la benoragie și catare de mîtră.

Ca baie (scaldă) influenșează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, parametricice etc. precum și deosebita boala de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi corespunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 cor la zi, în hoteluri și vile.

Înainte de sezonul mare, de la deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, de la 25 August până la 30 Septembrie, atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoraturii public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis, Parc și alee (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în tralții munși din vecinătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K. 1:20

„ ” „ ” „ ” „ II. 1 cor.

Calea ferată are stațiunea în loc, unde în orice timp stau trăsură comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

(So 2110)

Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE”.
Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHALI.

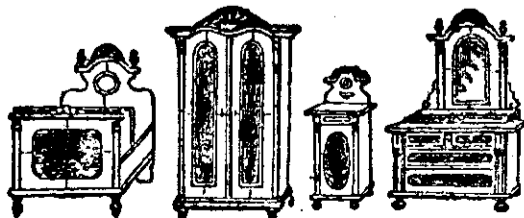
Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE”.
Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHALI.

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motorică p. zidiri și mobilă

Dej-(Dés) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobilă pentru prânzitoare, dormitoare, saloane, iceane, oglinzi, covoare.

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri, mobilă și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat. Ve 1789

Farmacia la »SFT. STEFAN«

JOSEF RASTÄDTER, farmacist
Vârșeț (Versec) Promenada Andrásy.

Recomandă p. l. publicului următoarele specialități medico-farmacologice:

Cremă de liliac (scumpie). Se poate întrebunșta ziua și seara! Întrebunștarea ei dă pielei, obrazului și mânilor o fineță și o culoare albă fermecătoare. — 1 borcan 1 cor.

SĂPUN DE LILIAȘ foarte aromat 70 fileri, 3 bucăți 2 cor.

Pudră de liliac e cea mai bună și de tot inofensivă. Dă obrazului o prospețare întinerită și-l apără de influinșă stricăcioasă a vremii. — În depozit în culorile albă, rosa și crem. Pudra de liliac e mai fină, delicată și mai mătăsoasă decât orice alta pudră!

Prețul unei cutii de aceasta pudră eminentă 1:20 cor.

PASTĂ PENTRU OBRAZ Dr. Lehmann, înlătură cu siguranșă orice pată, pistruele și toate necurășeniile pielei de pe obraz și mâni. Prețul unui borcan mic 60 fil., un borcan mare 1 cor.

POMADĂ DE TANACHININ, promovează creșterea părului și întărește rădăcina părului. — Un borcan 1 cor.

SPIRT PENTRU PĂR contra mătreței și a căderii părului 1 cor.

UNSOARE DE CASĂ ARNICA pentru orice rană. Vindecă excelent! Un indispensabil leac de casă.

Doze mici 70 fileri., doză mare 1 cor. 50 fileri.

UNSOARE PENTRU VÂNĂ DE AUR (Hemoroidi) 3 cor.

(Sute scrisori de recunoștinșă și mulțumită).

Afară de articolele înșirate mai țin în depozit în farmacia mea toate specialitășile din țară și străinătate.

Săpunuri și parfumuri englezești și franțuzești.

Bandaje și articole chirurgicale din gumă în calitășile cele mai bune.

Expediare pe poștă cu rambursă zilnic.

(Ra 1094)

Dacă suferi în DURERI DE STOMAC!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranșă, chiar și cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA”, (purgativul de fier) a lui Sándor,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă încurierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârceluri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greașă, răgâleli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2:50 fil., 12 sticle 5 coroane. Efectul purgativei de fier „LAXA”, va fi permanentă dacă deodată folosim

„Regenolul” (balsam de stomac) a lui Sándor,

„REGENOLUL”, această esenșă de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curășă sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1:20 fileri.

Originalul „Laxa” și „Regenolul” se poate afla la preparatorul original.

Sándor Zoltán
farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGEMUL” la ce e de recomandat să fie cu atenșune!
(Sa 572)

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

OSIF MARKUCZ

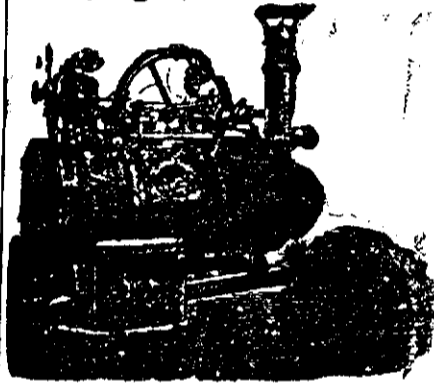
atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei nr. 1.

=: Catalog de prețuri franco. =:

Hollák Gyula, faur de cazane

Oradea (Szeged), Feltámadás-utca 1. :: Telefon: 394.

Atrage atenția on. proprietarilor de mașini de treierat și de cazane și aduce la cunoștință că și-a mărit și proleptat cu excelente puteri de muncă

stabilimentul de fabricare de cazane,

se găsește în plăcuta poziție de a executa cu specialitate și grabă orice lucrare în această branșă, execută case pentru bani și repară pereți de fier precum și execută pereți de cazane, locomobile, și reformări de locomobile.

Pentru executarea lucrărilor mai mari merg pe chevia mea la fața locului. Execuție excelentă. Prețuri moderate.

nr. 1480

Se primește din învățământ.

CI 1589

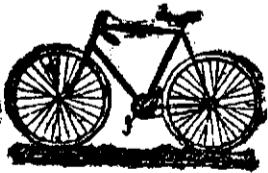
OSZIGER LÁSZLÓ

maiestru dipl. pentru instalații de electricitate și gaz lăcătuș și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută totfelul de lucrări electrice, optice și de lăcătușerie, și anume: ferării pentru clădiri, garduri pentru monumente, vetre de fier, uși de fier, rolete de fier pentru prăvălii, mașini de cusut, mașini de scris, biciclete, reparare de gramofone și instalațiuni electrice, străformări de mașini cu aburi și motoare în locomobile.

Magazin permanent de mașini de cusut și accesorii, precum și garnituri de îmblățit. Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.

NOUĂ prăvălie de instrumente muzicale!

PULTER VENCEL

fabricant de instrumente muzicale

Marosvásárhely, Deák Ferenc-u. 7.
(Lângă Palatul Cultural).

Depozit bogat și foarte bine sortat de VIOLINI noi și vechi și pentru școală, CITERĂ și clarinete, INSTRUMENTE DE SUFLAT, harmonice

și părți de instrumente etc. etc. GRAMOFOANE și PLĂCI în sortiment bogat. CORZI (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanție. — Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

(Pu 1847)

PRAV DE PELE HÖFER

Acest prav impregnat cu acid boric a cărui efect excelent e în general cunoscut, se pregătește în trei țărimi.

No I. prav de stropit pentru copii . . . à cor. —80

No II. Pudră, albă crem. sau roză . . . à cor. 1—

No III. Prav de stropi pentru bărbați à cor. 1—

»Babysoap« Höfer (săpun pentru copii).

Numai acele sunt veritabile, cari poartă pe fâșia de pe cutie și pe capacul cutiei iscălitura »HÖFER«.

Săpun Höfer . . . . à cor. —70.

de tot neutral și inofensiv, se poate căpăta în toate farmaciile din țară și străinătate și dela:

Zentral-**HÖFER'S APOTHEKE** WIEN III.
Versendungsdepot Ungargasse 14.
(E 1968—50)

Cel mai vechiu magazin și atelier de reparaturi în ARAD, de biciclete, mașini de cusut și gramafone.

Ma 1908

Declar în modul cel mai hotărât, că Bicicletele „Original Victoria” și „Puch” precum și mașinile de cusut „Pfaff” sunt de vânzare exclusiv numai la mine.

HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadság-tér nr. 5/6.
Timișoara—Iosefin (Temesvárlőzsefváros) Hunyadi ut nr. 14.

Vânzare exclusivă de mașini și plăci Pahté, gramafone „COLUMBIA” și originale și cele mai noi plăci românești.

Mare atelier special de reparaturi.

Mașini de cusut „SINGER” cu prețuri foarte ieftine.

ATENȚIUNE!

Izvoarele naturale de apă ferbinte 36—37° C. care conțin apă minerală, puțioasă recomandată de medicul experți în contra reumatismului, junghiuri, morburii de os, pește și alte morburii. Izvoarele se află de pe timpul Turcilor, dar acum s'au arătat din nou foarte luxos și cu toate comoditățile moderne recerute se vor deschide cu 1 Iunie a. c. s. n.

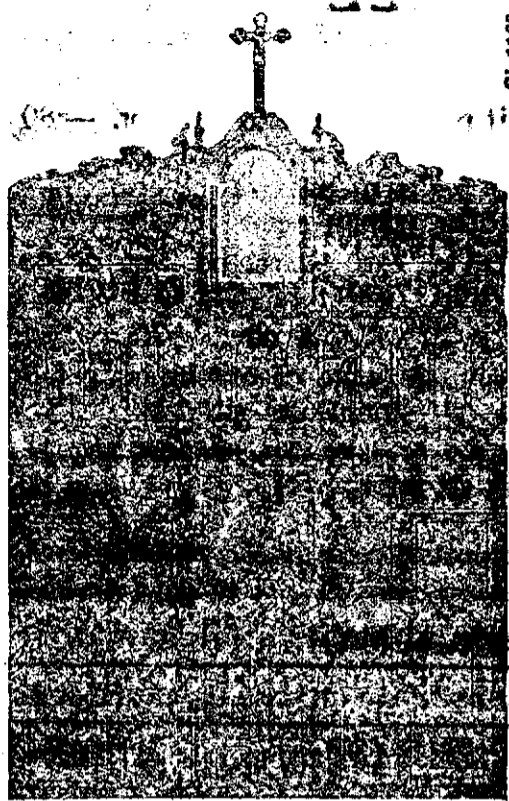
Băile se află în **Alvácza** (Hunyad megye) într'un jur splendid în alvia Crișului alb încunjurat de munții Apusenii în mijlocul pădurilor cu un parc frumos și cu o climă foarte sănătoasă; fiind apărată de vânturi și praf. — Atât pentru bolnavi cât și pentru sănătoși loc de distracție foarte acomodat.

Înainte parcului splendid al băilor se opresc motoare a liniei ferate Arad-Csanád care circulează de 8 ori la zi.

Muzică bună românească, care concertează zilnic. Culină și beuturi bune cu prețuri moderate. — Corespondență în orice limbă. — Abonamente se roagă a se însemna și înainte la direcțiunea băilor din Alvácza (posta în loc). (Di 2133)

Direcțiunea.

CEL DINTĂI ȘI MAI MARE ATELIER ARTISTIC
PENTRU ARANJAMENTUL BISERICILOR.

Execută: iconostase, sculpturi, construirea de altare, aurire și pictură; aranjări noul de biserici în stil modern; altare, amvoane, fântâni pentru botez, statui, icoane-stațiuni, scaune duhovnicești și bănci p. biserici.

Renovare, aurire și pictare de altare vechi.

Bisericile sărace primesc favor și li-se acordă plătiri în rate. Merg la fața locului pe cheltuiala mea proprie. Mii de scrisori de mulțumită dovedesc execuția artistică și durabilitatea lucrărilor mele.

Schmidt János

Budapesta, Kőbányai-ut nr. 53.

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pănură se curătesc și vopsesc cu multă grijă și specialitate în

stabilimentul meu industrial de vopsitorie de pănuri și de curățitorie chimică,

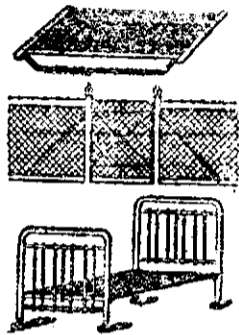
aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălărilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainele de pănură și de mătasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

Lucza József, vopsitor de pănuri și curățitor chimic **Szeged.**

TELEFON:
994.

Prăvălie și stabiliment principal:
str. Laudon, nrul 9., colțul
pieței Valeria. (Lu 2106)

TELEFON:
994.

Lo 1787

Lörincz urmașul lui Petru

cumpănar, lăcătuș pentru clădiri și pentru lucrări de artă
maestru de mobile de fier, de aramă și matrațe de sârmă

CLUJ (Kolozsvár) Hosszu-utca nrul 26

Execută cele mai precise cumpene zecimale, centimale, cântare cu pod și balanță, aparate mobile de fer și de aramă.

Oferă matrațe de sârmă cu cadru de lemn executate în atelierul propriu în orice mărime.

Primește spre executare totfelul de lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai convenabile.

RADÓ GYULA

prăvălie de pardesiuri pentru dame

ARAD.

Cele mai bune și mai recunoscute croiuri de talie

precum și

cele mai moderne haine de grenadin alb, batist și pânză

Jachete scurte,
Capoate de sport,
Jachetă de mătasă,
Capoate albe,
Pardesiuri pentru copii,

Haine pentru fetițe,
Halate,
Fuste,
Mantale de Lister și
Gumă

în asortiment extraordinar.

Bluze și haine de doliu

Prețuri fixe!

(Ra 2152)

Telefon: 238.